

**Alhaisten korkojen aikakausi: vaikutukset pankkien toimintaan
Suomessa vuosina 2008-2014**

Enni Raatikainen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liiketoiminnan tradenomi

AMK- opinnäytetyö

2025

Tiivistelmä

Tekijä(t) Enni Raatikainen
Tutkinto Tradenomi
Opinnäytetyön nimi Alhaisten korkojen aikakausi: vaikutukset pankkien toimintaan Suomessa vuosina 2008-2014.
Sivu- ja liitesivumäärä 44 + 0
<p>Tämä opinnäytetyö käsittelee alhaisten korkojen vaikutuksia suomalaisten pankkien toimintaan vuosina 2008–2014. Työn tavoitteena on tarkastella mitä vaikutuksia alhaisilla koroilla on pankkien liiketoimintamalleihin, kannattavuuteen, luotonantoon, riskienhallintaan ja vakavaraisuuteen Suomessa. Työn taustalla on finanssikriisi ja eurokriisi sekä niiden jälkeinen matalien korkojen aikakausi, joka vaikutti merkittävästi pankkisektorin toimintaympäristöön. Rajauksena toimivat suomalaiset pankit, sekä vuosien 2008–2014 ajanjakso, johon vaikuttaa erityisesti finanssikriisi.</p> <p>Tutkimuksen tietoperustassa käsitellään Suomen rahoitusmarkkinoita sekä siihen sisältyvää pankkien toimintaa yleisellä tasolla. Tietoperustassa luodaan myös pohjaa Suomen Pankin ja Euroopan keskuspankin toiminnalle, joka on olennaista aiheeseen liittyen. Lisäksi tietoperustassa käydään läpi aiheeseen liittyvää finanssikriisiä sekä korkopolitiikkaa. Aineisto koostuu aiemmista tutkimuksista, viranomaisten julkaisuista sekä kirjallisuudesta.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin aiemmista tutkimuksista ja kirjallisuudesta. Tutkimuksessa käytettiin hyväksi laadullista aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jonka avulla saatiin koottua aineisto teemoiksi. Lopuksi opinnäytetyössä havainnoidaan tutkimuksen tulokset sekä johtopäätökset pohdinnan kera.</p> <p>Tutkimuksen tulosten perusteella alhaiset korot vaikuttivat vuosina 2008–2014 monin eri tavoin suomalaisten pankkien toimintaan. Korot muokkasivat muun muassa pankkien liiketoimintamalleja, kannattavuutta, vakavaraisuutta sekä riskienhallintaa. Yhtenä suurimpana vaikutuksena alhaiset korot heikensivät pankkien kannattavuutta korkokatteen supistumisen myötä. Luotonanto väheni yleisellä tasolla muutosten seurauksena sekä samalla velkaantuminen ja luottoriskit lisääntyivät. Riskienhallinnan merkitys korostui ja sääntelyä tiukennettiin erityisesti Basel III-uudistuksen ja EU:n pankkiunionin kautta. Pankit investoivat digitalisaatioon sekä pankkifuusiot yleistyivät, jotta pankit pystyivät säilyttämään kilpailuasemansa muuttuneessa ympäristössä. Muutoksien myötä pankit joutuivat sopeutumaan uuteen toimintaympäristöön muuttamalla toimintatapojaan.</p>
Asiasanat pankit, korko, finanssikriisi, rahapolitiikka, korkopolitiikka

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tavoitteet ja rajaukset.....	1
1.2	Tutkimuksen tausta	2
1.3	Tutkimuksen tarkoitus ja merkitys.....	3
1.4	Tutkimusongelma	3
1.5	Opinnäytetyön rakenne	3
1.6	Keskeiset käsitteet	4
2	Rahoitusmarkkinat Suomessa	6
2.1	Pankkien toiminta Suomessa	6
2.1.1	Euroopan keskuspankki	7
2.1.2	Suomen Pankki.....	7
2.2	Kriisien vaikutuksia Suomen talouteen	8
2.3	Korkopolitiikka	9
3	Pankkien kannattavuus	11
3.1	Alhaisten korkojen vaikutus pankkien kannattavuuteen	11
3.2	Vaikutukset keskeisiin kannattavuusmittareihin	12
3.2.1	Korkokate	12
3.2.2	Luottoriskit	14
3.2.3	Oman pääoman tuotto	15
4	Alhaisten korkojen vaikutus pankkien luotonantoon ja velkaantumiseen	17
4.1	Luotonannon muutokset.....	17
4.2	Asuntolainat	18
4.3	Yritysrahoituksen muutos	19
4.4	Velkaantumisen kasvun merkitys pankeille	19
5	Pankkien riskienhallinta ja vakavaraisuus.....	21
5.1	Pankkien keskeisiä riskejä.....	21
5.2	Vakavaraisuus ja säätelyn vaikutukset	23
5.2.1	Basel III -uudistus	23
5.2.2	Pankkivalvonnan muutokset	25
6	Alhaisten korkojen vaikutus pankkien kilpailutilanteeseen	26
6.1	Pankin tuotteet	26
6.2	Digitalisaatio.....	26
6.3	Pankkifuusiot.....	27
7	Teoreettisen tutkimuksen tulokset	29
7.1	Kvalitatiivinen tutkimus	29

7.2	Tutkimusprosessi	29
7.3	Aineiston analyysi	30
7.4	Tutkimuksen tulokset.....	30
7.4.1	Alhaisten korkojen syntyminen.....	31
7.4.2	Alhaisten korkojen vaikutus pankkien kannattavuuteen.....	31
7.4.3	Alhaisten korkojen vaikutus luotonantoon	31
7.4.4	Alhaisten korkojen vaikutus riskienhallintaan ja sääntelyyn.....	32
7.4.5	Alhaisten korkojen vaikutus pankkien liiketoimintamalliin	32
7.5	Tutkimuksessa korostuneet teemat	32
7.6	Tutkimuksen merkitys.....	33
8	Pohdinta	34
8.1	Tulosten yhteenveto ja keskeiset havainnot	34
8.2	Tutkimuksen luotettavuus.....	35
8.3	Tutkimuksen eettisyys	36
8.4	Mahdolliset jatkotutkimukset.....	36
8.5	Opinnäytetyönprosessin ja oman oppimisen arviointi	37
	Lähteet.....	38

1 Johdanto

Alhaiset korot ovat olleet pitkään puhuttu aihe, sillä se koskettaa niin kuluttajia kuin yhteiskuntaa. Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen maiden taloudet ovat joutuneet elämään historiallisen matalien korkojen aikakaudella. Tämä kriisi ajoi myös Suomen talouden taantumaan, josta se toipuu edelleen.

Pankit ovat keskiössä puhuttaessa koroista, sillä ne ovat vastuussa rahapolitiikasta. Kansainvälisen finanssikriisin jälkeen pankit ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa matalien korkojen parissa. Erillisillä toimilla pankit voivat vakauttaa rahoitusmarkkinoita ja nämä toimet ovat muuttuneet hyvin paljon viime vuosikymmeninä.

Opinnäytetyön aiheena ovat alhaiset korot, sekä niiden vaikutukset pankkien toimintaan Suomessa vuosina 2008–2014. Tutkimusaihe on tärkeä, sillä finanssikriisin jälkeisten alhaisten korkojen laajat ja pitkäkestoiset vaikutukset ovat edelleen nähtävissä pankkisektorilla. Kyseinen aikakausi on jättänyt jälkeensä merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat edelleen pankkeihin ja niiden toimintatapoihin. Tämän tutkielman tarkoituksena on käsitellä sitä, minkälaisia seurauksia matalilla koroilla oli pankkien toimintaan. Lisäksi tutkimusaihe on tärkeä siksi, että pankkisektorin olisi mahdollista selvittää aiempaa paremmin tulevista kriiseistä, sekä oppia tekemistään virheistä.

1.1 Työn tavoitteet ja rajaukset

Opinnäytetyön tutkimus on toteutettu kvalitatiivisella menetelmällä käyttäen hyödyksi erilaisia aineistoja. Aineistoina toimivat muun muassa artikkelit ja raportit, kuten Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan julkaisut, kirjat, sekä aiemmat akateemiset tutkimukset. Tutkimuksessa tarkastellaan, miten matalat korot ovat vaikuttaneet muun muassa pankkien kannattavuuteen, luotonantoon, vakavaraisuuteen ja riskienhallintaan. Lisäksi tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään minkälaisin keinoin pankit ovat sopeutuneet muuttuneisiin toimintaympäristöihin.

Maantieteellisesti tutkimus on rajattu Suomen pankkisektoriin kohdistuvana. Vaikka matalat korot koettelivat koko maapalloa, pankkien toimet ja sääntelyt vaihtelevat maittain, jolloin keskittymällä Suomen pankkeihin saadaan syvempää tarkastelua aiheesta. Suomalaiset pankit muodostavat keskeisen osan suomalaisesta rahoitusjärjestelmästä, jotka tarjoavat rahoitusta kotitalouksille, yrityksille ja julkiselle sektorille. Rajauksena pankkisektori on mielenkiintoinen kohde valitulle ajankohdalle 2008–2014, sillä vaikka pankkisektori on hyvin tarkoin säädelty ja vakavarainen, on se silti altis kansainvälisille kriiseille. Tutkimus keskittyy ajanjaksoon 2008–2014 sisältäen matalien korkojen vaiheen finanssikriisin jälkeen ja niiden vaikutukset pankkien toimintaan. Aihetta lähdetään tarkastelemaan vuoden 2008 finanssikriisin alusta ja vuosi 2014 toimii päätteenä jaksolle, sillä tuona vuonna Venäjä miehitti Ukrainalta Krimin niemimaan, mikä toi mukanaan omia haasteitaan. Suomalaisten

pankkien toimintaa on myös hyvä tarkastella yksityiskohtaisesti, sillä ne ovat osa EKP:n rahapolitiikkaa, mikä vaikuttaa niiden toimintaan suoraan.

Opinnäytetyön tutkimuksen ulkopuolelle on jätetty muun muassa sijoittajien ja kuluttajien näkökulma, muiden maiden pankkisektorit ja koronapandemian vaikutukset. Tutkimuksessa keskitytään vain pankkien toimintaan, ei yksilöiden käyttäytymiseen matalien korkojen ympäristössä. Tutkimuksessa paino on Suomen pankkisektorissa ja ennen Krimin miehitystä vallinnut alhaisten korkojen aikajakso.

1.2 Tutkimuksen tausta

Finanssikriisit voivat syntyä, kun rahoitusmarkkinoiden tiedonkulku häiriintyy merkittävästi, jonka seurauksena häiriöt lisääntyvät voimakkaasti ja rahoitusmarkkinat lakkaavat toimimasta normaalisti. Tämän seurauksena taloudellinen toiminta romahtaa. Finanssikriisit voivat alkaa kahdella tavalla: luottobuumin ja -romahduksen seurauksena tai suurten rahoituslaitosten kaatumisesta johtuvan epävarmuuden kasvun myötä. (Mishkin 2022, 317.)

Vuoden 2008 taluskriisi, tunnetummin nimeltään finanssikriisi yhdistetään usein alkaneen Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoilta, tarkemmin asuntoluottomarkkinoilta, joissa maksuhäiriöiden määrä oli alkanut kasvamaan vuonna 2006. Velkakirjat, joiden vakuutena oli riskipitoisia asuntoluottoja, muuttuivat ongelmallisiksi ja vuonna 2007 riskillisät nousivat markkinoilla. Rahoitusmarkkinoiden häiriöt eskaloituivat nopeasti laajaksi taluskriisiksi, luottamus rahoitusmarkkinoilla romahti ja osa markkinoista lakkasi toimimasta kokonaan. (Haavio, Kortelainen & Kontulainen 2009, 324–329.)

Finanssikriisin myötä euroalue joutui myös niin kutsutun eurokriisin uhriksi. Eurokriisiä kutsutaan myös nimellä Euroalueen taluskriisi tai velkakriisi ja sen katsotaan alkaneen vuonna 2010 ja loppuvan vuonna 2018. Kriisi puhkesi finanssikriisin aikaan, minkä seurauksena Euroopassa verotulot laskivat, valtioiden menot ja budjettivajeet kasvoivat. Kriisin katsotaan alkaneen osittain maailman laajuisen taluskriisin seurauksena, mutta syynä on myös osittain se, että osa euroalueen maista olivat jo hyvin velkaantuneita ennen kriisin ajautumista Eurooppaan. (Rissanen, s.a.) Eurokriisissä viisi euroalueen maata Kreikka, Espanja, Irlanti, Portugali ja Kypros joutuivat talousvaikeuksiin, minkä takia muut euroalueen maat joutuivat rahoittamaan niiden elvyttämistä. (Valtiovarainministeriö, s.a.)

Kriisien alkamisen jälkeen Euroopan keskuspankki (EKP) käytti perinteisintä rahapolitiikan välinettä eli korkopolitiikkaa elvyttävänä aseenaan. Lokakuun 2008 ja 2009 toukokuun välillä EKP alensi ohjaukorkoiaan yhteensä 3,25 prosenttiyksikköä ja EKP:n koronlaskut olivat keskeinen tekijä markkinakorkojen voimakkaassa alentumisessa. (Saarenheimo & Välimäki 2009, 7.) Ohjaukorkojen laskeminen, ja niiden avulla yritys elvyttää rahoitusmarkkinoita johtivat ennätysellisen mataliin korkoihin, jotka pysyivät alhaisina hyvin pitkään.

Merkittävän alhaiset korot merkitsivät pankkisektoreille hyvin suurta muutosta toimintatavoissa. Pankkien täytyi keksiä uusia tapoja tehdä tuottoa, sillä niiden tuotot perustuvat pääosin korkokatteesta, joka syntyy korkotuottojen ja korkokulujen erotuksesta. (Finanssialalle, 2025.)

1.3 Tutkimuksen tarkoitus ja merkitys

Aihe valikoitui tutkittavaksi, sillä alhaisten korkojen aikakausi on ollut yksi merkittävimmistä muutoksista pankkitoiminnassa viime vuosikymmeninä. Vaikka korkotasot ovat hieman nousseet, matalien korkojen aikana tehdyt muutokset pankkien liiketoiminnassa, sääntelyssä ja tuotevalikoimassa vaikuttavat yhä tänä päivänä. On tärkeää ymmärtää, miten suomalaiset pankit sopeutuivat tähän haastavaan ympäristöön ja mitä muutoksia se aiheutti.

Tutkimus voi tarjota hyödyllistä tietoa niin rahoitusalan ammattilaisille, sijoittajille kuin sääätelyviranomaisille, sillä se auttaa hahmottamaan, miten pankit voivat varautua vastaaviin korkoympäristön mahdollisiin muutoksiin tulevaisuudessa. Lisäksi tutkimus antaa laajemman kuvan siitä, miten rahapolitiikka vaikuttaa pankkisektorin rakenteeseen ja toimintaan.

1.4 Tutkimusongelma

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on:

- Miten alhaiset korot ovat vaikuttaneet Suomen pankkien toimintaan?

Tutkimusongelmaa tarkastellaan seuraavien alaongelmien avulla:

- Miten ja miksi alhaiset korot syntyivät?
- Miten alhaiset korot ovat vaikuttaneet luotonantoon ja riskien hallintaan?
- Miten alhaiset korot ovat vaikuttaneet pankkien kannattavuuteen?
- Miten pankkien liiketoimintamalli on muuttunut alhaisten korkojen aikana?

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö on jaettu kahdeksaan pääosaan. Tutkielmassa käsitellään johdannon jälkeen Suomen pankkisektorin kokonaisuutta, alhaisten korkojen taustaa ja niiden vaikutuksia pankkisektoriin yleisellä tasolla, sekä aiempia tutkimuksia. Tämän jälkeen siirrytään tarkastelemaan alhaisten korkojen vaikutuksia pankkien kannattavuuteen esimerkiksi kannattavuusmittareiden muutoksia tutkimalla. Lisäksi tutkielmassa alhaisten korkojen vaikutuksia pankkien luotonantopolitiikkaan. Tutkielmassa käsitellään myös sääntelyn ja riskienhallinnan roolia alhaisten korkojen aikana sekä alhaisten korkojen vaikutuksia pankkien kilpailutilanteeseen. Tutkielma pyrkii myös pohtimaan pankkien tulevaisuuden näkymiä alhaisten korkojen aikakauden jälkeen.

Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on peittomatriisi, jonka avulla havainnoidaan alaongelmien kautta teoriaa ja työn pääongelma.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Alaongelmat	Tietope- rusta (luku)	Tulokset (luku)	Lomakkeen kysymykset
Miten ja miksi alhaiset korot syntyivät?	1.2, 2.1–2.3	7.4.1, 8.1	
Miten alhaiset korot ovat vaikuttaneet pankkien kannattavuuteen?	3.1, 3.2	7.4.2, 8.1	
Miten alhaiset korot ovat vaikuttaneet luotonantoon ja riskienhallintaan?	4.2–4.3, 5.1	7.4.3, 8.1	
Miten pankkien liiketoimintamalli on muuttunut alhaisten korkojen aikana?	6.1–6.3	7.4.4, 8.1	

1.6 Keskeiset käsitteet

Tässä tutkimuksessa käytetään erilaisia käsitteitä, jotka auttavat määrittelemään työn teoreettisen perustan. Keskeisiä käsitteitä työssä on muun muassa Euroopan keskuspankki (EKP), ohjauskorko, rahapolitiikka ja Finanssivalvonta (FIVA).

- Euroopan keskuspankki eli EKP on euroalueen maiden yhteinen keskuspankki, jonka tehtävä on ylläpitää hintavakautta ja valvoa euroalueen pankkeja (Euroopan keskuspankki, s.a.).
- Ohjauskorko on keskuspankin päättämä korkotaso, jolla lainataan rahaa muille pankeille ja säätelee rahan hintaa. Ohjauskorolla ohjailaan korkomarkkinoita, kuten euriboria (Rahalaitos, 2024).
- Rahapolitiikalla vaikutetaan siihen, kuinka paljon lainasta maksetaan korkoa ja paljonko talletuksille on mahdollista saada korkoa. Suomen Pankki seuraa EKP:n rahapolitiikkaa. (Suomen Pankki, s.a.)

- Finanssivalvonta eli FIVA toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä ja on rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, joka valvoo pankkeja, vakuutus- ja eläkeyhtiöitä, sekä muita vakuutusosalalla toimivia (Finanssivalvonta, s.a.).

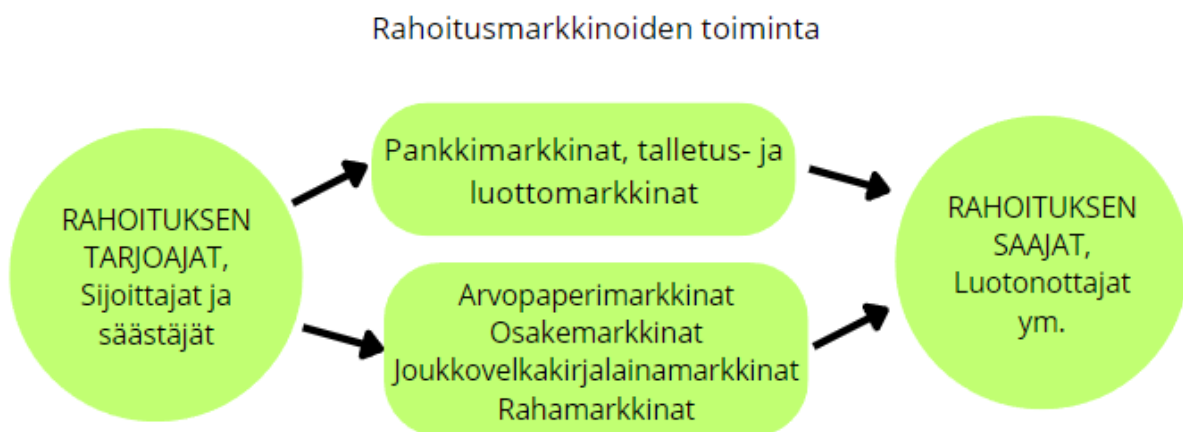
2 Rahoitusmarkkinat Suomessa

Rahoitusmarkkinoilla toimivat pankit ja muut yritykset välittävät rahoitusta keräämällä talletus-, raha- ja pääomamarkkinoilta rahoja, joita ne välittävät eteenpäin. Rahoitusmarkkinoiden keskeinen rooli on ohjata ylijäämäisten talouksien säästöt tehokkaasti niille, jotka tarvitsevat rahoitusta investointeihin ja muihin hankkeisiin. (Kontkanen 2015, luku 3.1.)

Rahoitusmarkkinoita säätelee Suomessa EKP. Suomen keskuspankki on Suomen Pankki, joka on osallisena EKP:ssa vastaamassa Suomen ja euroalueen rahapolitiikasta. Suomen Pankki osallistuu euroalueen yhteisen rahapolitiikan valmisteluun, päätöksentekoon ja toteutukseen, kuten ohjauksien laatimiseen. Näiden päätösten tavoitteena on muun muassa huolehtia euroalueen hintavakaudesta. Hintavakaudella tarkoitetaan taloutta, jossa rahan ostovoima säilyy ja inflaatio on maltillista ja ennakoitavissa. (Suomen Pankki, s.a.)

2.1 Pankkien toiminta Suomessa

Pankkien toiminta voidaan jakaa kolmeen päätehtävään: rahoituksen välitykseen ja siihen liittyviin palveluihin, maksuliikenteeseen ja riskienhallintaan. Rahoituksenvälittäjänä pankit tarjoavat likviditeettiä ja ottavat riskejä muiden puolesta. Maksujen välityksellä tarkoitetaan tehokasta ja luotettavaa tilisiirtojen tekemistä kotimaassa ja kansainvälisesti. Pankkien kolmas tehtävä on tuottaa riskienhallintapalveluita eli suojata tarjoamiaan tuotteita korko- ja valuuttariskeiltä. Perinteisiä pankkeja on vaikea erottaa muista luottolaitoksista, sijoituspalveluyrityksistä tai vakuutuslaitoksista, sillä kaikki nämä toimivat samantyyppisillä toimialueilla. (Kontkanen 2015, luku 1.2.) Alla oleva kuvio havainnoi rahoitusmarkkinoiden toimintaa.

Kuvio 1. Rahoitusmarkkinoiden toiminta (mukaillen, Kontkanen 2015, luku 1.2)

Pankkien hankkimilla tuotoilla, niiden tulisi pystyä kattamaan toiminnasta aiheutuvien kulujen lisäksi muun muassa luotto-, markkina- ja muut riskit, vakavaraisuuskustannukset, keskuspankin vähimmäisvarantokustannukset, valvontamaksut sekä luottotappiot. Yli 90 prosenttia pankkien pääomasta on velkaa yleisölle tai muille luottolaitoksille. Tämä velkapääoma koostuu suurimmaksi osin talletuksista. Pankin tulos tulee keskeisesti rahoituskatteen avulla, joka muodostuu pääosin luotoista saaduista korkotuotoista ja talletusten ja muiden korkokulujen erotuksesta. Muita tuottoja pankit saavat maksuliikenteen hoitamisesta, toimitusmaksuista ja -palkkioista, valuutanvaihdosta sekä takaustoinnista. (Kontkanen 2015, luku 1.1.)

2.1.1 Euroopan keskuspankki

EKP:n neuvosto päättää eurojärjestelmän yhteisestä rahapolitiikasta koko euroalueen näkökulmasta. Euroalueen keskuspankkien pääjohtajat ovat neuvoston jäseniä EKP:n johtokunnan kuuden jäsenen lisäksi. Neuvoston päätöksissä tavoitellaan koko euroalueen etua, ei omia kansallisia etuja. Neuvosto pitää rahapolitiikan kokouksia, joissa käsitellään muun muassa ohjauskorkoja ja lisäksi erilaisia epätavallisia rahapolitiikan toimia. (Suomen Pankki, s.a.)

EKP:n rahapolitiikkaa toteutetaan keskipitkän aikavälin näkökulmasta, jotta voidaan huomioida paremmin hintavakauden mahdollisia muutoksia. Hintavakaudella viitataan talouden tilaan, jossa rahan ostovoima säilyy ja yleisen hintatason muutoksia ei tarvitse ottaa huomioon. Näin rahapolitiikka tukee talouskehitystä ja työllisyyttä. (Suomen Pankki, s.a.)

Epätavanomaisissa tilanteissa, EKP on joutunut ottamaan epätavanomaisia toimintatapoja käyttöönsä. Elvyttävällä rahapolitiikalla yritetään tasaannuttaa rahoitusmarkkinoiden toimintaa, jolloin keskuspankit joutuvat ottamaan uusia rahapolitiikan välineitä käyttöönsä. Elvyttävänä rahapolitiikan välineenä voi toimia esimerkiksi ohjauskorkojen laskeminen, kuten toimittiin finanssikriisin aikaan. (Kortela 2019, 7–8.) Alhaiset korot ovat keskeinen haaste rahapolitiikassa, ja rahoituslaitokset ovat joutuneet muuttamaan toimintaympäristöjään sen mukaisesti.

2.1.2 Suomen Pankki

Suomen Pankki toimii EKP:n määräysten suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti, toteuttamalla sen määrittelemää rahapolitiikkaa. Suomen Pankin päätavoitteena on ylläpitää hintavakautta muiden tavoitteiden lisäksi. Suomen Pankin tehtävä on myös jakaa kotimaassa tietoa, miten yhteinen rahapolitiikka vaikuttaa Suomen talouteen. (27.3.1998/214.)

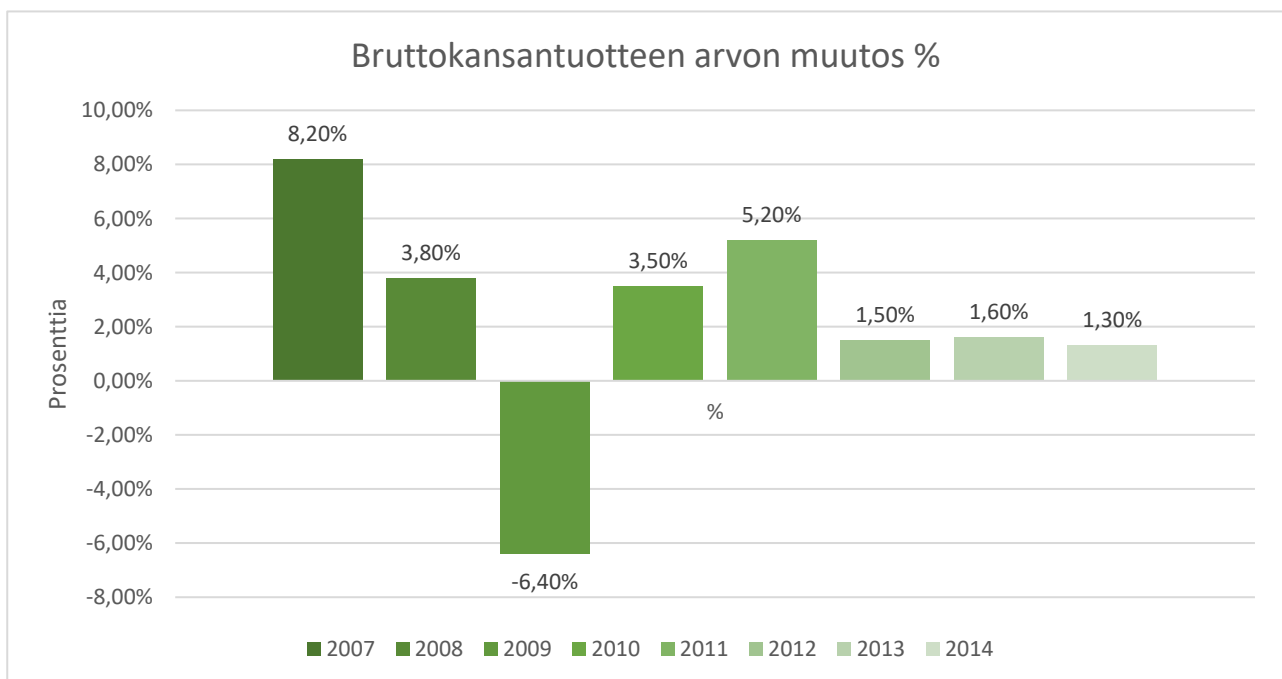
Suomen Pankki vastaa EKP:n rahapolitiikan toimeenpanosta Suomessa. Luottolaitokset eli suomalaiset pankit tai ulkomaisten luottolaitosten tytäryritykset tai sivukonttorit ovat niitä, jotka käyttöönottavat

päätetyt toimet. Luottolaitosten puolesta päätetään niille myönnettävien keskuspankkirahoitusten määrä, hinta ja juoksuaika. (Suomen Pankki, s.a.)

2.2 Kriisien vaikutuksia Suomen talouteen

Finanssikriisi vaikutti Suomen talouteen hyvin monella tavalla, sillä se oli nimensä mukaisesti globaali häiriö, joka vaikutti rahoitusmarkkinoihin ja rahoituksen välitykseen. Suomessa vaikutukset näkyivät negatiivisesti muun muassa rahoituksen saatavuuteen, sekä kansainvälisen kaupan, viennin ja investointitoiminnan supistumisena. Taantuma aiheutti vahvasti julkisen velan lisääntymistä Suomessa. Lisäksi kriisi vaikeutti suomalaisten pankkien toimintaa, minkä seurauksena yritysten ja kotitalouksien luotonsaanti vaikeutui, millä taas oli suora vaikutus Suomen talouteen. (Freystätter & Mattila 2011, 11–16.) Finanssikriisin seurauksena Suomen talous otti siis osuaa, vaikkakin muita euroalueen maita myöhemmin. Suomen BKT eli bruttokansantuote tippui 8,2 prosenttia pelkästään vuonna 2008. (Kuismanen & Spolander 2012, 79.)

Kuviosta 2 voidaan havaita Suomen BKT:n arvon muutoksen heiluntaa, kuten esimerkiksi vuoden 2009 jyrkkä lasku voidaan yhdistää finanssikriisin vaikutuksena Suomen talouteen. Nopean elpymisen jälkeen kasvun voidaan nähdä hidastuvan, mikä viittaa heikompaan taloussuhdanteeseen ja vuodesta 2012 alkaen kasvu on pysynyt melko vaatimattomana vuoteen 2014 asti, mikä voidaan yhdistää jälkivaikutuksiin ja yleiseen talouden epävarmuuteen.

Kuvio 2. Bruttokansantuotteen arvon muutos % (mukailien, Tilastokeskus 2021)

Suomen taantumaa hoidettiin kriisin aikaan monilla eri toimenpiteillä. Yksittäisiä suuria toimenpiteitä oli muun muassa valtion asuntorahaston korkotukilainojen ja viennin rahoituksen lisäys, pääomasi-
joitukset teollisuussijoituksen ja Suomen vientiluoton kautta, tuloveron kevennykset, työnantajien
kansaneläkemaksun poistaminen, investoinnit infrastruktuurihankkeisiin sekä Valtion eläkerahaston
sijoitukset yritystodistuksiin. Lisäksi elvytystoimina käytettiin kotimaisen työllisyyden tukemista työn
verotuksen keventämisen avulla ja rakentamisen tukemisella. (Kuismanen & Spolander 2012, 74—
75.)

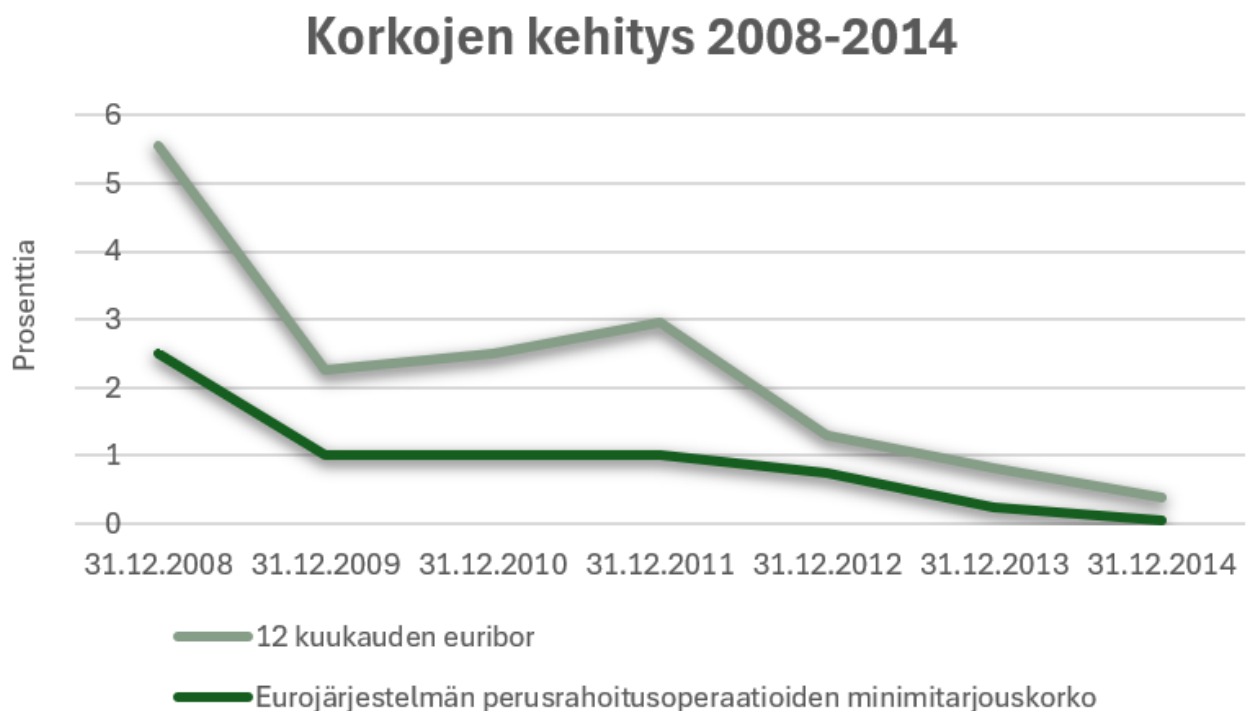
Suomen rahoitussektorin hyvä tila ennen finanssikriisiä vaimensi kriisin vaikutuksia. Rahoitusmark-
kinat kriisiytyivät kuitenkin muiden maiden tavoin ja tämän seurauksena monet toimintatavat, kuten
luotonanto monimutkaistui. Luottotappiot näkyivät Suomessa toimivissa pankeissa ja tulokset hei-
kentyivät. Vaikka suomalaisten pankkien ja muiden rahoituslaitosten maksuvalmius ja vakavarai-
suus pysyi finanssikriisin aikana kansainvälisessä vertailussa verrattuna hyvinä, vaikutukset olivat
niihin historiallisia. Pankit joutuivat muuttamaan toimintatapojaan, sekä mukautumaan uuteen ympä-
ristöön ennenkuulumattomalla tavalla. (Freystätter & Mattila 2011, 14.)

2.3 Korkopolitiikka

Kuten aiemmin todettu, Suomessa ohjauskorosta päättää EKP ja Suomen Pankki tuo päätökset
käytäntöön. Keskuspankin korkopäätökset viestivät niiden näkymästä talouden tulevan kehityksen
suhteen. Keskuspankkien toimenpiteet muokkaavat markkinaodotuksia ja vaikuttavat niihin suoraan.
(Rantala 2008, 11.)

Euriborkorko on euroalueen ja Euroopan yleisin käytetty viitekorko. Euriborkorko kuvaa korkotasoa,
jolla eurooppalaiset pankit voivat lainata euromääräistä rahaa rahamarkkinoilta ilman vakuuksia. Eu-
riborkorkoa löytyy 1 viikon, 1,3,6 ja 12 kuukauden maturiteeteissa eli kestoisina ja sitä määritetään
päivittäin. Euribor on yleisin viitekorko ja sitä käytetään laajasti esimerkiksi asuntolainojen, yritys-lai-
nojen ja muiden rahoitustuotteiden hinnoittelussa. Ohjauskoron muutokset vaikuttavat siis myös ku-
luttajien tasolla. (Suomen Pankki, s.a.)

Finanssikriisin jälkeen korot lähtivät jyrkkään laskuun ja tuloksena olivat nollakorot. Alla olevasta kuviosta näkyy korkojen kehitys vuosina 2008–2014, tarkastellessa 12 kuukauden euriboria ja eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorkoa. Kuviosta voi havaita vuoden 2009 jyrkän laskun koroissa, jolloin keskuspankit harjoittivat keventävää rahapolitiikkaa, mikä näkyi korkojen nopeana pudotuksena. Tarkastelemalla korkojen kehitystä voi myös havaita euriborin väliaikaisen nousun 2010–2011. Vuoden 2012 jälkeen jatkuva lasku näkyy selvästi korkoja tarkastellessa ja korot pysyivät ennätysellisen alhaalla vielä vuoden 2014 lopussa. Oheista kuviota tarkastelemalla voidaan siis havaita, että korot ovat pysyneet hyvin matalalla vuosina 2008–2014, mikä on seurausta finanssikriisin jälkeisestä rahapolitiikasta.

Kuvio 3. Euroopan keskuspankin ohjauskorko ja 12 kuukauden euribor (%)

3 Pankkien kannattavuus

Pankkien kannattavuus on tärkeää, sillä tehokas liiketoiminta ja investoinnit hyödyntävät koko yhteiskuntaa, luo turvaa, vakautta ja jatkuvuutta. Kannattavuus on yksi keskeisempiä mittareista, jolla mitataan liiketoiminnan tehokkuutta (Finanssiala 2021, 3). Pankkien kannattavuuteen vaikuttaa monet eri tekijät, kuten niiden koko, pääomarakenne, luottoriskit, lainananto, liiketoimintamalli ja tulonhankinta (Bikker & Vervliet 2018, luku 2.1).

3.1 Alhaisten korkojen vaikutus pankkien kannattavuuteen

Alhaiset korot sekä hidas talouskasvu heikentävät pankkien kannattavuutta erityisesti korkokatteen kaventumisen kautta (Fungacova, Toivanen & Töölö 2015, 3). Pankit joutuvat etsimään uusia ansaintamalleja, mikä voi olla haastavaa samalla kiristyvän sääntelyn, kilpailun lisääntymisen ja keskuspankin rahapolitiikan vuoksi.

Alhaiset korot vaikuttavat pankkien kannattavuuteen hyvin pankkikohtaisesti. Tämä johtuu muun muassa pankkien erilaisista liiketoimintamalleista, kyvyistä siirtää kustannuksia asiakkaille sekä varainhankinnan ja tuottojen rakenteesta. Myös paikallisilla markkinakäytännöillä, kuten kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen yleisyydellä, on suuri merkitys. Esimerkiksi maissa, joissa vaihtuvakorkoiset lainat ovat yleisiä, matalat korot voivat heikentää pankkien korkokatetta enemmän kuin maissa, joissa lainat ovat pääosin kiinteäkorkoisia. (Koskinen 2016, 5.) Toisaalta keskuspankit ovat yrittäneet helpottaa pankkien toimintaa ja tukeneet pankkien kannattavuutta epätavanomaisilla rahapoliittisilla keinoilla, kuten matalilla ohjauskoroilla ja arvopapereiden osto-ohjelmilla. Nämä toimet ovat alentaneet pankkien varainhankinnan kustannuksia ja lyhyellä aikavälillä lisänneet arvopaperikaupasta saatuja voittoja. Lisäksi pankkien kannattavuutta parantavat taloustilanteiden asteittainen elpyminen, pankkien kustannuksien karsiminen ja toimintojen sujuvoittaminen. (Koskinen 2016, 5.)

Alhaisten korkojen myötä pankit joutuivat etsimään myös uusia tulonlähteitä, sillä aiemmat eivät enää riittäneet pitämään liiketoimintaa kannattavana. Tässä uudessa muutoksessa oli haasteena tuottaa kannattavia palveluita ja vastata asiakkaiden tarpeisiin, sekä samalla pysyä kustannustehokkaana. (Fungacova ym. 2015, 3.) Lisäksi alhaisten korkojen aikaan pankit yrittivät pitää kannattavuuttaan yllään muun muassa erikoistumisen avulla. Pankit ovat voineet lisätä esimerkiksi sijoitustoimintaansa, kaupankäyntiä sekä vakuutustoimintaansa. (Putkuri & Savolainen 2016, 5.)

Finanssikriisi aiheutti suomalaisten pankkien kannattavuuden heikkenemisen, vaikka niiden vakavaraisuus säilyi hyvänä. Tämän aikajakson aikana pankkien tuottojen rakenne muuttui selkeästi. Pankkien täytyi keksiä uusia keinoja pysyä tuottavana uuden toimintaympäristön vuoksi ja tämä oli haastavaa varsinkin Suomessa toimiville pienille pankeille. (Suomen Pankki, 2011.)

Pohjoismaisten pankkien tuloksia heikensivät finanssikriisin aikana muun muassa arvonalentumistappiot, tuottojen lasku ja luottotappiot. Vuonna 2008 suomalaisten pankkitoiminnan yhteenlaskettu tulos ennen veroja supistui lähes neljänneksen edellisestä vuodesta ja tämä johtui enimmäkseen nettopalkkiotuottojen supistumisesta ja luottotappiosta. Kriisi vaikutti huomattavan paljon varsinkin vakuutustoimintaa harjoittaviin finanssikonserneihin sekä sijoituspalveluihin erikoistuneisiin pankkeihin ja niiden tuloksiin. (Putkuri 2009, 8.)

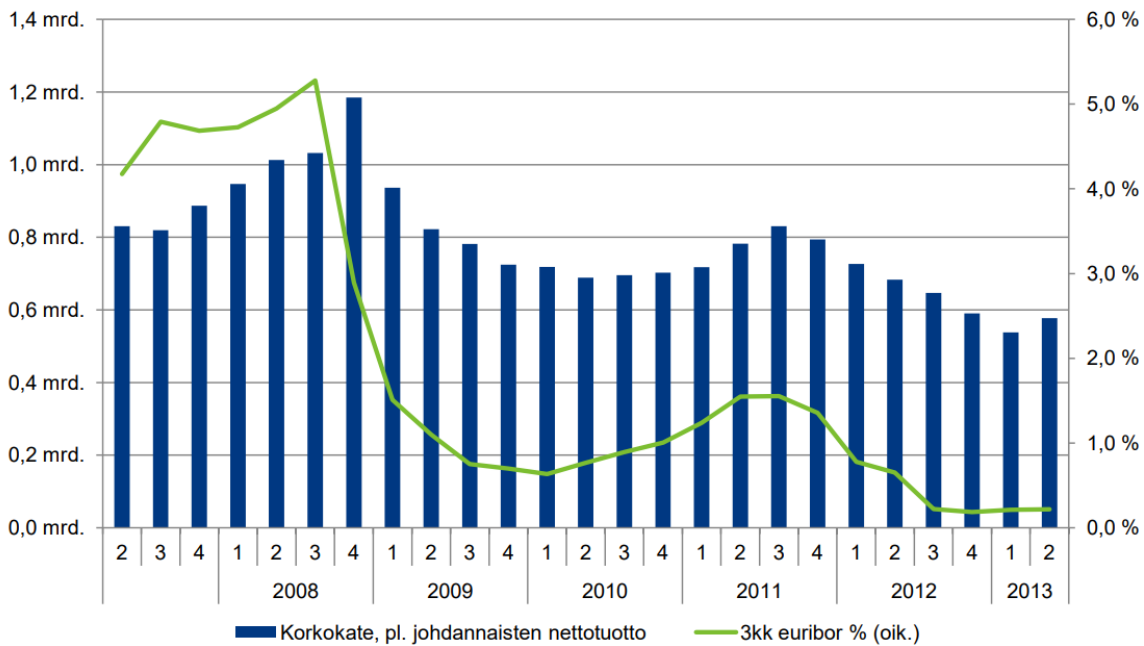
3.2 Vaikutukset keskeisiin kannattavuusmittareihin

Kannattavuusmittareiden tutkiminen on olennaista liittyen alhaisten korkojen vaikutusta pankkien kannattavuuteen, koska ne tarjoavat konkreettisia lukuja siitä, miten finanssikriisi vaikutti suomalaisten pankkien taloudelliseen tilanteeseen. Tunnuslukujen avulla voidaan seurata pankkien toiminnan kehitystä ja ne mahdollistavat pankkien vertailemisen. (Kontkanen 2015, luku 5.2.)

3.2.1 Korkokate

Pankkien tärkein tulonlähde on korkokate, joka on pankin saamien ja maksamien korkojen erotus. Se muodostuu, kun pankki maksaa ottamalleen lainalle vähemmän korkoa, kun mitä se itse saa lainaa antamalla. Negatiivisten korkojen aikana korkokate voi olla positiivinen, mutta tyypillisesti ne alenevat, kun markkinakorot laskevat. (Pankkiasiat, s.a.) Korkokate supistui kotimaisessa pankkitoiminnassa finanssikriisin aikaan ja vuonna 2012 keskimääräinen kasvu oli negatiivinen pankeissa (Fungacova ym. 2015, 11). Korkotasoa ja heikentynyt luottojen kysyntä vaikuttivat negatiivisesti pankkien korkokatteisiin.

Pankkien korkokate ja lyhyt markkinakorko

Kuvio 4. Pankkien korkokate ja lyhyt markkinakorko (Finanssivalvonta, 2013)

Kuviossa 4 voidaan nähdä finanssikriisin vaikutus pankkien korkokatteeseen. Korkokate oli korkeimmillaan vuoden 2008 loppupuolella, mutta lähti jyrkkään laskuun vuoden 2009 alussa. Korkokatteen voi huomata vahvasti seuraavan euriborkorkoa ja kuviosta näkee keskuspankkien rahapoliittisten toimien vaikutukset. Korkokate pysyy matalalla tasolla vuoden 2008 jälkeen, mikä kertoo pankkien haasteista tuottaa voittoa perinteisellä korkoliiketoiminnalla. Vaikka korkokate elpyi hetkellisesti esimerkiksi vuonna 2011, se ei palannut kriisiä edeltäneelle tasolle. Voidaan siis todeta, että korkokatteen vaikutus oli yksi suurimmista tekijöistä pankkien kannattavuuden muutoksiin finanssikriisin aikana.

Suomalaisten pankkien tilinpäätöksiä ja toimintakertomuksia tarkastelemalla voidaan havaita myös muutoksia korkokatteen osalta, jotka eivät toisaalta täysin tue edellistä kuviota. Suomessa yhden suurimmista toimivista pankeista Pohjola Pankki Oyj:n (nykyään Osuuspankki) korkokate oli vuonna 2009 38 prosenttia suurempi kuin vuonna 2008, josta voidaan nähdä kriisien vaikutukset ja siitä elpymistä. Nousun kaavallaan johtuvan likviditeettireservisalkusta kertynyt korkokate, uusien luottojen luottomarginaalien nousu ja uudelleenluokiteltujen saamistodistuksien kirjattu hintaerojaksotus. (Pohjola Pankki Oyj 2009, 5.) Myös S-Pankin korkokate nousi vuodesta 2008 vuoteen 2009 38,3 prosenttia. Kasvun taustalla kerrotaan olevan muun muassa talletuskannan voimakas kasvu sekä sijoitussalkun positiivinen kehitys. (S-pankki 2009, 18.)

3.2.2 Luottoriskit

Yksi suurimmista tekijöistä pankkien kannattavuuden heikkenemiselle oli luottoriskit. Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että lainanottaja ei maksa lainansa takaisin eli on maksukyvytön. Lainanottajan vakuus ei myöskään kata tässä tilanteessa luottolaitoksen saatavia. (Kontkanen 2015, luku 6.3.1.)

Luottotappiot jäivät kotimaisissa pankeissa odotettua pienemmiksi finanssikriisin aikaan verrattuna muihin maihin. Luottotappioita syntyy, kun lainan korko tai pääoma on ollut eräänntyneenä ja maksamatta 90 päivää, jolloin pankki joutuu tämän kirjaamaan luottotappioksi. Vuoden 2009 taantumana vuoksi moni kotitalous hidasti lainansa takaisinmaksua erinäisistä syistä. Takaisinmaksu oli kuitenkin odotettua parempaa, jota voidaan pitää esimerkiksi matalan korkotason tai keskiverron työllisyystilanteen ansiona. (Pesola & Putkuri 2011, 5–7.) Esimerkkinä luottotappioiden kehityksestä toimii S-Pankki, joka kirjasi 2,3 miljoonaa euroa arvonalentumis- ja luottotappiota vuonna 2008 (S-Pankki 2008, 6). Vuonna 2009 S-Pankki kirjasi niitä 6,8 miljoonaa euroa (S-Pankki 2009, 18). Luottotappioita syntyi siis enemmän finanssikriisin toisena vuonna, mutta ne jäivät kuitenkin odotettua pienemmiksi.

Yksityisen kulutuksen pieneneminen vaikuttaa osaltaan pankkien luottotappioihin, sillä heikko kysyntä lisää esimerkiksi lomautuksia, irtisanomisia ja konkurssseja. Velkaantuneisuus kotitalouksissa heikentää näin yritysten mahdollisuuksia selvitä taantumassa. (Suomen Pankki, 2019.) Suomalaisen kulutus väheni vuosina 2008 ja 2013, mutta kulutuskysyntä pysyi kuitenkin pääosin talouskasvua tukevana finanssikriisin aikana. Yksityinen kulutus elpyi Suomessa melko nopeasti finanssikriisin jälkeen. (Putkuri 2019, 7.)

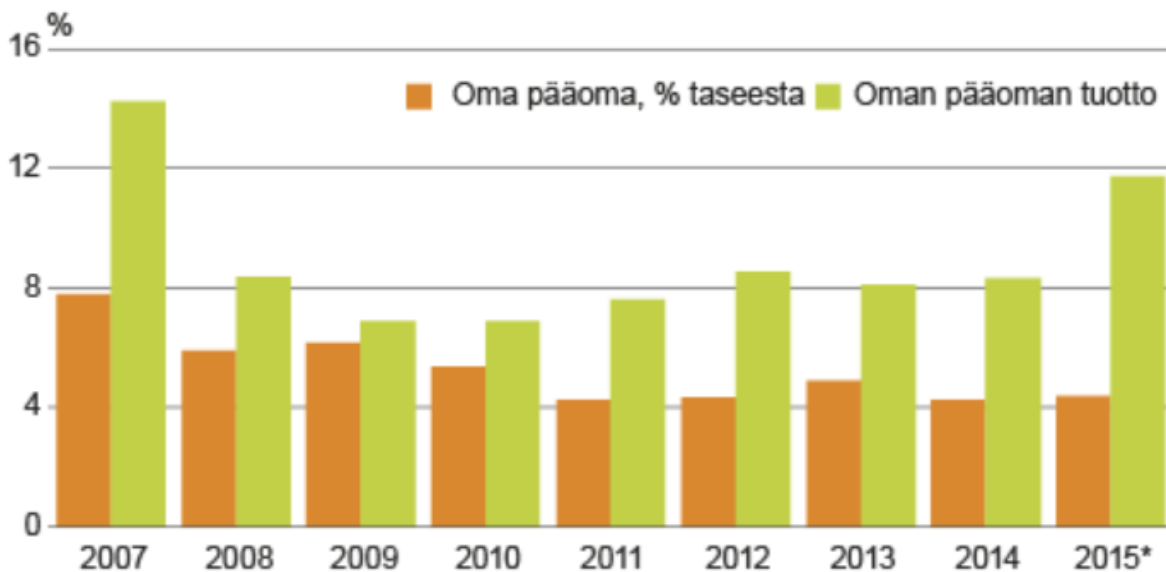
Suurin osa pankkien luottotappioista kuitenkin aiheutuu yritysluotoista, sillä kotitalousluotot ovat yleensä vakuudellisia, mikä vähentää luottoriskiä. Maksuvaikeuksiin joutunut yritys taas joutuu yleensä lopettamaan toimintansa. Luottotappioita syntyy yrityspuolella hyvin alakohtaisesti, jolloin niihin vaikuttaa pankin panostaminen eri toimialoihin. Esimerkiksi rakennusala on suhdanneherkkä ja riskipitoinen toimiala. Pankkien luottotappioiden määrä on myös hyvin pankkikohtainen tämän seikan takia. Suomalaiset pankit ovat vähentäneet lainan myöntämistä kaikkein konkurssiherkimmille toimialoille, mikä osaltaan vähentää yritysluottotappioiden riskiä. (Kauko, Savolainen, Tuomikoski & Vauhkonen 2019, luvut 1 & 2.)

Voi siis todeta, että pankkien kannattavuus on vahvasti kiinni niiden myöntämien luottojen mahdollisista tappioista. Kotitalouksien, sekä yritysten mahdolliset tuomat luottoriskit vaikuttivat pankkien kannattavuuteen finanssikriisin aikoihin. Kuitenkin yrityksiä aiheuttamat luottotappiot olivat suurempi kannattavuutta heikentävä tekijä verrattuna kotitalouksiin.

3.2.3 Oman pääoman tuotto

Oman pääoman tuottoprosentilla voidaan mitata yrityksen kannattavuutta. Se kertoo, kuinka tehokkaasti pankki pystyy tuottamaan voittoa suhteessa sen omistajien sijoittamaan pääomaan. Pankki voi kasvattaa omaa pääoman tuottoa parantamalla tilikauden tulosta esimerkiksi tehostamalla toimintaansa, kasvattamalla korkokatetta tai lisäämällä palvelumaksutuottoja. (Savolainen & Putkuri, 2015.) Pääoman tuotto eli ROE lasketaan yrityksen tulos jaettuna omalla pääomalla. ROE kertoo siis, paljonko pankki pystyy hankkimaan omille pääomille tuottoa eli periaatteessa osoittaa pankin kannattavuutta. Yleisesti pankki katsotaan hyväksi, jos ROE ylittää 10 prosenttia. (Kontkanen 2015, luku 5.2.)

Kuviosta 5 näkyy Suomen pankkisektorin oman pääoman tuotot, sekä oman pääoman prosenttiosuus taseesta vuosina 2007–2015. Kuviosta voimme havaita, että vuoden 2007 jälkeen Suomen pankkisektorin oman pääoman tuotto laski merkittävästi, suurimmaksi osin finanssikriisin vaikutuksesta. Vuodesta 2011 lähtien tuotto alkoi jälleen parantua. Kokonaisuudessaan kuvio osoittaa, että pankkisektorin kannattavuus heikkeni merkittävästi finanssikriisin aikana.

Kuvio 5. Suomen pankkisektorin omavaraisuus ja oman pääoman tuotto. (Finanssivalvonta, 2015)

Tarkkaillessa pankkien oman pääoman tuoton kehittymistä finanssikriisin alussa vuonna 2008 vuoteen 2009, voi nähdä selkeää muutosta. Kuvio 5 havainnoi Suomen pankkisektorin oman pääoman tuottoa, joka laskee vuodesta 2008 vuoteen 2009. Kuitenkin tarkastellessa Pohjola Pankki Oyj:n oman pääoman tuottoa, se oli vuonna 2008 -5,6 prosenttia ja vuonna 2009 se oli noussut 19,2 prosenttiin (Pohjola Pankki Oyj 2009, 2). S-Pankin oman pääoman tuotto nousi myöskin positiiviselle puolelle vuodessa, sillä vuonna 2008 se oli -11,2 prosenttia ja 2,8 prosenttia vuonna 2009 (S-Pankki

2009, 17). Näiden pankkien oman pääoman tuotto nousi selkeästi vuodesta 2008 vuoteen 2009, mikä ei tue osaltaan kuvion 5 väitettä. Tarkastelemalla Suomen pankkisektoria kokonaisuudessaan voidaan kuitenkin sanoa, että oman pääoman tuotto laski vuodesta 2008 vuoteen 2009. Oman pääomantuottoa seurattaessa huomaa selkeästi kriisien vaikutuksen pankkien kannattavuuteen, mutta kuten Kontkanen (2015, luku 5.2) kirjoittaa, yli 10 prosentin oman pääomantuotto katsotaan olevan hyvä pankille.

Pankkien kannattavuus riippuu siis hyvin monin tavoin korkotasosta. Eri kannattavuusmittareita tarkastelemalla on mahdollisuus nähdä tarkemmin, miten pankkien toiminta kehittyi ja vertailla muutoksia. Luottoriskien kasvu sekä korkokatteen kaventuminen kriisien myötä vaikuttivat pankkien kannattavuuteen hyvin paljon muiden tekijöiden joukossa. Alhaisten korkojen tuomien muutoksien myötä suomalainen pankkitoiminta ei ollut tuona ajanjaksona yhtä kannattavaa kuin aiemmin.

4 Alhaisten korkojen vaikutus pankkien luotonantoon ja velkaantumiseen

Pankkien yksi suurin osa liiketoimintaa on niiden luotonanto kotitalouksille ja yrityksille. Kuten mainittu aikaisemmin, korkokatteen osuus pankkien kokonaistuotoista on hyvin suuri ja alhaisten korkojen aikana, korkokatteen pieneneminen pakotti pankit kasvattamaan muita tuottojaan. Luotonanto heikkeni matalien korkojen aikana, eivätkä myöskään pankkien tuotot nousseet samassa suhteessa. (ks. luku 3.2.1.)

Pankkien luotonantoon vaikuttavat monet eri syyt. Pankkien toimintaympäristö, sekä talouskasvu vaikuttavat voimakkaasti niiden luotonantokykyyn. Luotonantoon voi liittää monia kasvutekijöitä, kuten myös hyvin monia riskejä. (Toivanen, 2014.) Pankkien luotonanto voi myös osaltaan heijastaa talouden yleistä tilaa, joka taas toisaalta vaikuttaa lainojen kysyntään, pankkien luottopolitiikkaan sekä lainaehtoihin. Nämä taas riippuvat taloustilanteen lisäksi esimerkiksi pankin riskiensietokyvystä, oman rahoituksen kustannuksesta, sekä niiden kilpailusta muiden rahoituslaitosten kanssa. (Lindblad 2022, 3–4.)

4.1 Luotonannon muutokset

Matalilla koroilla on hyvin monia vaikutuksia pankkien luotonantoon. Vaikutukset näkyivät erityisesti asuntolainamarkkinoilla ja siinä millaisia riskejä, kuten myös kasvupotentiaalia alhaiset korot toivat mukanaan. Matalat korot toisaalta lisäävät kotitalouksien lainanottoa, erityisesti asuntoluottojen osalta, mutta toisaalta ne myös loivat kotitalouksille velkaantumisen kasvua. Suomessa valtaosa kotitalouksille ja yrityksille myönnettyistä lainoista on sidottu euriborkorkoihin tai pankkien omiin viitekorkoihin, jotka seuraavat markkinakorkoja. (Putkuri & Savolainen 2016, 3–4.)

Monessa euroalueen maassa kuten Suomessa luotonsaanti vaikeutui sekä yritysten että kotitalouksien osalta finanssikriisin seurauksena. Luotonannon ehdot kuten korkomarginaali ja vakuusvaatimukset olivat aiempaa tiukempia tänä aikana. Keskikorkotasoa luotoissa alentui pankkien perimien korkomarginaalien suurentumisesta huolimatta. (Freystätter & Mattila 2011, 16–28.) Savolaisen (2010, 5) mukaan vuonna 2010 pankkien asuntolainojen marginaali kääntyi laskuun ja yrityslainojen marginaalin kasvu pysähtyi. Yleisellä tasolla luottojen ja talletusten määrä hidastui alhaisten korkojen aikana.

Eri säätelyiden avulla yritettiin finanssikriisin jälkeen estää luotonannoista syntyviä riskejä. Pankkien luotonantoon ja niiden ehtoihin puututtiin, jotta ehkäistiin niin pankkien, kuten velkaantumisen riskejä. Säätelyn tarkoituksena oli ylläpitää rahoitusmarkkinoiden toimivuutta. Näitä säätelyn muutoksia käydään tarkemmin läpi luvussa 5.

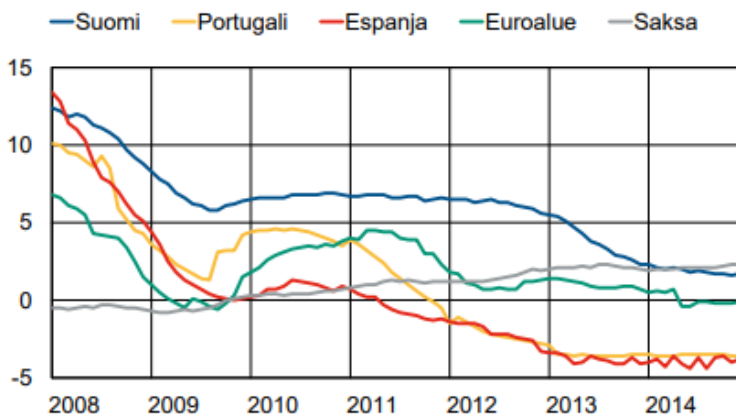
4.2 Asuntolainat

Pankkien luotoista suurin osa on kotitalouksille myönnettyjä luottoja, kuten asuntolainoja (Kontkanen 2015, luku 9.1). Korkotaso on yksi suurimmista tekijöistä kotitalouksien luotonottohalukkuuteen. Korkojen laskiessa monet kotitaloudet ottavat lainaa tai kilpailuttavat omaa lainaansa, jotta voivat mahdollisesti saada madallettua omia lainanhoitokulujaan.

Pankit tarvitsevat luotolle vakuuden sille varalle, että maksusuunnitelma ei toteudu. Asuntolainoissa vakuutena on usein ostettava asunto ja sen vakuusarvo on yleensä enintään 70–75 prosenttia asunnon arvosta. Lainaa varten on myös mahdollista saada pankin ostettava- tai valtion takaus. Takauksena voi myös toimia reaalivakuudet esimerkiksi talletukset tai arvopaperit. (Kontkanen 2015, luku 9.4.)

Luoton korko koostuu pankin viitekorosta sekä asiakaskohtaisesta lainamarginaalista. Viitekorko heijastaa yleensä euroalueella euriborkorkoa. Luoton marginaaliin vaikuttaa esimerkiksi asiakkaan maksukyky, vakuudet ja rahoitettava kohde. Lainaturvavakuutuksen voi ottaa lainaan, mikä turvaa takaisinmaksuun liittyviltä riskeiltä, kuten kuolemalta tai työkyvyttömyydeltä. Korkojen nousua vastaan voi turvautua esimerkiksi korkokatolla, korkoputkella tai kiinteällä korolla. (Kontkanen 2015, luku 9.4.)

Kuvio 6 näyttää Suomen ja osan euroalueen lainanannon kasvun kehityksen finanssikriisin jälkeisinä vuosina. Kuvioista voi nähdä, kuinka Suomessa asuntolainoja on nostettu monina vuosina enemmän kuin muualla euroalueella. Vaikka finanssikriisillä ja matalilla koroilla oli selvästi vaikutus suomalaisten lainanottoon, on se pysynyt kuitenkin hyvällä tasolla verrattuna moneen muuhun maahan euroalueella. Niin kuin muissakin maissa, finanssikriisin ja taantuman myötä asuntolainojen määrät ovat matalalemmalla tasolla kuin ennen, vaikka matalat korot tukivat toisaalta lainanantoa. (Suomen Pankki, 2010.)

Kuvio 6. Asuntolainakannan vuosikasvu Suomessa ja euroalueella (Suomen Pankki, 2015)

4.3 Yritysrahoituksen muutos

Pankkien luotonannosta yritysten osuus on noin 35 prosenttia. Yritykset tarvitsevat oman pääoman lisäksi myös vierasta pääomaa rahoittaakseen toimintaansa. Yleisin vieraan pääoman lähde on pankkien myöntämä rahoitus. Yritykset tarvitsevat luottoa rahoittaakseen esimerkiksi investointeja tai käyttöpääomaa. Rahoitusinstrumentit riippuvat monesta eri asiasta kuten yrityksen koosta, pääomarakenteesta ja vakuuksista. Suurin osa yrityksille annettavista luotoista on euromääräisiä velkakirjalainoja, joissa ovat keskiössä laina-aika, takaisinmaksusuunnitelma, korkosidonnaisuus ja vakuudet. Ehdot neuvotellaan tapauskohtaisesti riippuen yrityksestä. (Kontkanen 2015, luvut 9.4 & 9.5.)

Suomalaisten pankkien luotonmyöntäminen suomalaisille yrityksille väheni finanssikriisin aikana, jonka voidaan spekuloida olevan osittain luottoriskien syytä. (Savolainen & Taipalus, 2010.) Yrityksien luottoriskit olivat pinnalla, sillä talouden heikko suoriutuminen vaikutti hyvin paljon yrityksiin ja toi mukanaan konkurseja. Yrityksien maksuvaikeudet ja konkurssit aiheuttavat pankeille luottotappiota, jotka taas aiheuttavat pankeille ongelmia vakavaraisuudessaan ja luotonmyönnössä. (Putkuri 2019, 5.)

Pk-yritykset eli pienet tai keskikokoiset yritykset selvisivät finanssikriisistä odotettua paremmin. Tämä näkyi siinä, että konkurssien määrä alkoi vähentyä jo vuonna 2010, työpaikkojen väheneminen pk-sektorilla on ollut hyvin vähäistä ja pankkien yritysluottotappiot ovat pysyneet alhaisella tasolla. (Lindholm, 2011.) Yritysten ja pankkien välinen suhde vaikuttaa suoraan talouden vakauteen. Finanssikriisi osoitti, että yritysten rahoitusongelmat voivat heikentää esimerkiksi pankkien luotonantoa, mutta toisaalta pk-yritysten kyky selviytyä talouden haasteista voi lieventää kriisin huonoja vaikutuksia. On siis tärkeää ylläpitää vakaita rahoitusmarkkinoita ja varmistaa, että yrityksillä on riittävät mahdollisuudet saada rahoitusta myös epävarmoina aikoina.

4.4 Velkaantumisen kasvun merkitys pankeille

Finanssikriisin seurauksena Suomen talous siirtyi tilanteeseen, jossa velkaantuminen kasvoi sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Yhtenä huolena Suomessa oli kotitalouksien velkaantuminen finanssikriisin aikana. Lisääntynyt velkaantuminen ei kuitenkaan aiheuttanut pankeille merkittäviä luottotappioita. Lisäksi velan suhde vuosituloihin suomalaisilla oli esimerkiksi vuonna 2013 matalampi kuin muissa Pohjoismaissa. (Mäki-Fränti 2014, 4.)

Kun talouden kasvu alkaa hidastumaan, kotitaloudet vähentävät kulutustaan. Luotonannon ja kulutuksen suhdannevaihtelut ovat riski kansantaloudelle, sillä maksuvaikeudet ja kulutuksen

vähentyminen vaikuttavat negatiivisesti yrityksiin ja pankkeihin. Kulutuksen väheneminen lisää yritysten talousvaikeuksia, ja yritysten maksuvaikeudet sekä konkurssit aiheuttavat pankeille luottotappioita, jotka heikentävät pankkien vakavaraisuutta ja lainanantoa. Kotitalouksien velkaantuminen vaikuttaa niiden luottojen takaisinmaksukykyyn ja mahdollisuuksiin ottaa lisää velkaa. (Putkuri 2019, 3–5.) Kotitalouksien lisääntyvä velkaantuminen voi siis riskitilanteissa vahingoittaa rahoituslaitoksia hyvin paljon.

Kotitalouksien velkaantuminen ja talouden suhdannevaihtelut ovat keskeisiä asioita pankkien toiminnalle. Talouskasvun hidastuessa kotitaloudet yleensä vähentävät kulutustaan ja varautuvat epävarmisiin aikoihin esimerkiksi säästämällä. Tämä vaikuttaa suoraan yrityksiin ja niiden vaikeudet puolestaan heijastuvat pankkisektoriin, sillä yritysten maksuvaikeudet lisäävät pankkien luottotappioita.

5 Pankkien riskienhallinta ja vakavaraisuus

Pankkien riskienhallinnalla tarkoitetaan riskien tunnistamista, arviointia, mittaamista sekä rajoittamista ja valvontaa. Riskienhallinnan tavoite on vähentää ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä ja uhkaa. (Kontkanen 2015, luku 6.4.) Pankkien riskienhallinta on tärkeä osa niiden liiketoimintamallia ja se perustuu kahteen päästrategiaan: riskien erittelyyn ja riskien hajauttamiseen. Useimmat rahoituslaitokset käyttävät molempia lähestymistapoja suojautuakseen eri riskeiltä. Riskien erittelyllä tarkoitetaan, että riskit tunnistetaan ja hallitaan yksittäin. Riskien hajauttaminen puolestaan tarkoittaa kokonaisriskin vähentämistä jakamalla altistusta eri kohteisiin. Pankin riskienhallintayksikkö laskee päivittäin pankin kokonaisriskin eri markkinamuuttujien osalta. Toimivan hajautuksen ansiosta pankin altistus yksittäisille markkinaliikkeille pysyy hallinnassa. Riskien tehokas hallinta ja hajautus ovat kriittisiä pankkien vakauden ja kannattavuuden varmistamiseksi. (Hull 2018, 18–19.)

Finanssikriisi osoitti, että riskienhallinnan puutteet voivat johtaa laajamittaiseen talouskriisiin. Riskejä aliarvioitiin kriisin aikana ja niiden hallinta petti, sekä riskit kasvoivat. Kriisin jälkeen pankkien sääntelyä ja valvontaa kiristettiin ja riskienhallinnan painopiste siirtyi kokonaisvaltaisempaan lähestymistapaan, jossa likviditeettiriski, vastapuoliriskit ja järjestelmäriskit otetaan paremmin huomioon. (Jokivuolle 2010, 20.)

Vakavaraisuudella tarkoitetaan, että pankilla on riittävä määrä pääomaa kattamaan mahdollisia tappioita, joita voi aiheutua erinäisistä riskeistä. Tällä tavoin asiakkaiden varat pysyvät turvassa ja pankki selviytyy huonommistakin ajoista. (Euroopan keskuspankki, 2019.) Vakavaraisuus on keskeinen osa pankkien riskienhallintaa, sillä se määrittää pankin kyvyn kestää taloudellisia tappioita ja varmistaa rahoitusjärjestelmän vakautta.

Pankin ottamien riskien suuruus vaikuttaa sen pääomaan. Pankit arvioivat jatkuvasti riskejään ja mahdollisia tappioitaan ja pankin valvojat tarkastavat, että pääomaa on riittävästi. Vakavaraisuuden seuranta on keskeinen osa pankkien riskienhallintaa. Pankin oma pääoma koostuu sijoittajilta saamistaan varoista sekä voittovaroista, joita pankki ei ole maksanut osakkeenomistajilleen osinkoina. Pankki voi hankkia varoja myös velan muodossa, esimerkiksi asiakkaiden talletuksina, velkapapereiden liikkeeseenlaskulla tai ottamalla lainaa. Pankkien liiketoiminta perustuu pääoman ja velkarahoituksen käyttöön, lainanantoon ja sijoitustoimintaan. (Euroopan keskuspankki, 2019.)

5.1 Pankkien keskeisiä riskejä

Pankeilla on monia mahdollisia riskejä, jotka voivat heikentää niiden vakavaraisuutta. Pääosan pankin riskeistä vie lainanantoon liittyvä luottoriski, joka on käsitelty luvussa 3.3.2. Finanssikriisin jälkeen

huomattiin, että riskejä vastaan tarvittiin liian vähän omaa pääomaa erityisesti johdannaissopimuksissa ja pankkien kaupankäyntisalkuissa. Pankeilla saattoi ennen olla vähimmillään kaksi prosenttia laadukkaimpia varoja suhteessa riskipainotettuihin saamiseen, kun omia varoja tuli olla vähintään kahdeksan prosenttia, kertoo Vauhkonen. Vakavaraisuusvaatimuksia on sittemmin tiukennettu erityisesti markkinariskin kohdalta. (Vauhkonen 2010, 21.)

Yksi pankkeja altistuttava riski on markkinariski, jolla viitataan rahoitusmarkkinoiden hintojen vaihtelusta johtuvaan riskiin, kuten korkojen, osakekurssien ja valuuttakurssien muutoksiin. Pankit ja muut rahoituslaitokset hallitsevat markkinariskiä usein johdannaisinstrumenteilla kuten futuureilla tai optioilla. (Bartram, Brown & Conrad, 2009.) Markkinariski toteutuu, kun markkinahinnat muuttuvat epäedulliseen suuntaan valvottavan kannalta ja niitä voidaan havaita kaikissa instrumenteissa. (Kontkanen 2015, luku 6.3.2.) Finanssikriisin aikana huomattiin, että markkinakuri ei toiminut, kun pankkien velkakirjojen haltijat eivät reagoineet kasvavaan riskinottoon, sillä he uskoivat siihen, että suurten pankkien on mahdotonta kaatua. Markkinariski realisoitui rahoitusjärjestelmässä, koska riskinotto markkinoilla kasvoi ja sen kustannukset jäivät yhteiskunnalle. (Liikanen 2012, 442–443.)

Suurin osa markkinariskistä koostuu korkoriskistä, jolla tarkoitetaan markkinariskien muutosta. (Pankkiasiat, s.a.) Korkoriski näkyy tyypillisesti siinä, että pankin varat ja velat noudattavat eri korkoperustetta, jolloin viitetarkistuksen yhteydessä syntyy uudelleenhinnoitteluriski. (Kontkanen 2015, luku 6.3.2.) Korkoriski realisoitui pankkisektorilla varsinkin vuonna 2012, kun 2011 vuonna alkanut lyhyiden korkojen lasku jatkui. Tämä tapahtui seurauksena, kun euriboreihin sidottujen luottojen korot laskivat korkotasojen mukana, mutta talletusten korot eivät. Tuloksena oli pankkien keskimääräinen luottojen ja talletusten välinen korkomarginaali, joka oli vain 1,3 prosenttiyksikköä. (Finanssivalvonta 2013, 9–10.)

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä pankin kyvyttömyydestä rahoittaa toimintaansa ja selvitä maksuvelvoitteistaan. Kyseinen riski liittyy pitkäaikaisten lainojen rahoittamiseen lyhytaikaisilla talletuksilla ja markkinavarainhankinnalla. Jos likviditeettiongelmat koskettavat montaa pankkia samanaikaisesti puhutaan systeemisestä likviditeettiriskistä, kuten finanssikriisi oli. Finanssikriisin aikana pankkien likviditeettiongelmat johtuivat pankkien riippuvuudesta lyhytaikaiseen markkinarahoitukseen. Tämän riskinä oli se, että monet pankit nojasivat lyhytaikaisen markkinaehtoiseen rahoitukseen ja kriisin edetessä pankit eivät löytäneet samalla tavalla erääntyvää markkinarahoitusta. (Järvenpää 2018, 4–5.)

Finanssikriisin jälkeen huomattuja ongelmakohtia riskienhallinnassa on yritetty paikata, jotta rahoitusmarkkinat ja rahoituslaitokset pysyisivät tehokkaina myös taantuman aikana ja näitä ongelmia voitaisiin ehkäistä. Jotta näihin tavoitteisiin päästäisiin, on finanssikriisin jälkeen tehty monia

päätöksiä, joiden avulla parannetaan toimivuutta esimerkiksi keskuspankkien, Finanssivalvonnan ja muiden säätelyiden avulla. Näitä käydään seuraavassa alaluvussa läpi.

5.2 Vakavaraisuus ja säätelyn vaikutukset

Makrovakauseräpolitiikan tavoitteena on varmistaa rahoitusjärjestelmän vakaus ehkäisemällä häiriöitä, jotka voisivat estää keskeisten rahoituspalveluiden tarjonnan. Se hyödyntää esimerkiksi luotonantoon ja pankkien pääomavaatimuksiin liittyviä välineitä. Makrovakauseräpolitiikalla pyritään ehkäisemään rahoituskriisejä ja niiden mahdollisia vaikutuksia rahoitusjärjestelmään ja talouteen. Suomen Pankki osallistuu makrovakauseräpäätösten valmisteluun ja antaa niistä lausunnon neljännesvuosittain. Suomessa Finanssivalvonta päättää makrovakauserävälineiden käytöstä. (Suomen Pankki, s.a.)

Vakavaraisuuden kehitys on nähtävissä tarkastellessa eri suomalaisia pankkeja ja niiden toimintakertomuksia. Pohjola Pankki Oyj:n vakavaraisuussuhde vahvistui vuodesta 2008 vuoteen 2009. Vakavaraisuussuhde oli 13,5 prosenttia vuonna 2009 ja 11,3 prosenttia vuonna 2008, josta voidaan huomata positiivinen muutos. Lakisääteinen minimivaade oli vuonna 2009 kahdeksan prosenttia. Pankin omat varat yhteensä olivat 1 541 miljoonaa euroa vuonna 2009 ja 1 484 miljoonaa euroa vuonna 2008. (Pohjola Pankki Oyj 2009, 7.)

5.2.1 Basel III -uudistus

Kuten jo aiemmin todettu, pankkisektorilla oli monia tarpeita parannuksille, jotka tulivat esiin finanssikriisin aikana. Finanssikriisin ja sen aiheuttamien matalien korkojen seurauksena pankkien säätelyä on tiukennettu ja niiden muutoksien on toivottu esimerkiksi parantavan pankkien vakavaraisuutta. Yhtenä uudistuksena esiteltiin vuonna 2010 Baselin valvontakomitean kokonaisuudistus, jolla pyrittiin korjaamaan puutteita pankkien säätelyssä. Uudistuksina oli muun muassa pääomapuskuri- ja maksuvalmiusvaatimukset ja vähimmäisomavaraisuusaste. (Vauhkonen 2010, 21.) Säännökset tulivat voimaan asteittain Euroopan unionissa vuoden 2014 alusta (Asplund, 2016).

Basel III -uudistuksen tarkoituksena oli kiristää pankkien vakavaraisuusvaatimuksia tiukentamalla omien varojen laatuvaatimuksia, kasvattamalla riskipainotettuja saamia ja korottamalla vähimmäisvakavaraisuussuhteen tasoa. Näiden uudistuksien tavoitteena oli parantaa pankkien kriisinsietokykyä ja pienentää järjestelmäriskkejä. Kriisinsietokyvyn parantaminen oli tarkoitus tavoittaa vaatimalla pankeilta enemmän ja laadukkaampia omia varoja ja maksuvalmiuspuskureita. (Vauhkonen 2010, 23–24.)

Keskeisin muutos oli painotus rajoituksettomien ensisijaisten omien varojen käyttöön, joita ovat esimerkiksi osakepääoma ja kertyneet voittovarot. Nämä varat ovat vapaasti ja välittömästi käytettävissä odottamattomien tappioiden kattamiseen. Ennen finanssikriisiä pankit saattoivat laskea

liikkeeseen hybridi-instrumentteja ja pääomalainoja, jotka yhdistivät sekä oman että vieraan pääoman piirteitä. Näiden varojen tappioidenkattamiskyky oli heikko kriisitilanteessa, koska niiden takaisinmaksu saattoi tapahtua pankin päätöksellä tai pankkivalvojan luvalla. Lisäksi vakavaraisuuslaskennassa käytettiin monimutkaisia ja heikommin tappioita kestäviä pääomaluokkia, jotka Basel III poisti. Uudistuksen myötä pankkien varojen oli oltava siis aiempaa selkeämpiä ja käytettävissä olevia kriisitilanteissa, mikä vähentää rahoitusjärjestelmän haavoittuvuutta ja parantaa pankkien kykyä kestää taloudellisia tappioita. (Vauhkonen 2010, 23–24.)

Laatumäärän lisäksi uudistus muutti pankin omien varojen vähimmäismäärää. Rajoituksettomien ensisijaisten omien varojen vähimmäismäärä kasvoi aiemmasta 2 prosentista 4,5 prosenttiin ja kaikkien ensisijaisten omien varojen vähimmäismäärä 4 prosentista 6 prosenttiin. Pankeille lisättiin myös 2,5 prosentin yleinen pääomapuskurivaatimus, joita pankki voi käyttää tappioiden kattamiseen. Tällä yritettiin rajoittamaan finanssikriisin aikaan tapahtunut liiallisten osinkojen ja bonusten jakaminen kriisitilanteissa. (Vauhkonen 2010, 24–25.)

Finanssikriisiä edeltävä riskipainotettu pääomavaatimusten järjestelmä antoi liian optimistisen kuvan pankkien vakavaraisuudesta, sillä monilla pankeilla oli vain ohuet pääomapuskurit suhteessa taseidensa kokoon. Ongelman ratkaisemiseksi uudistuksessa otettiin käyttöön bruttoperusteinen vähimmäisomavaraisuusaste, joka määrittää pankkien omien varojen suhteen riskipainottamattomiin saamiin, mukaan lukien taseen ulkopuoliset erät. Jatkossa pankkien tuli täyttää sekä perinteinen riskiperusteinen vakavaraisuusvaatimus että uusi vähimmäisomavaraisuusvaatimus. Tämä toimi turvamekanismina estäen tilanteet, joissa riskit arvioidaan liian mataliksi. (Vauhkonen 2010, 25–26.)

Finanssikriisin aikana EKP joutui puuttumaan pankkijärjestelmän kokonaislikviditeetin määrään ja sen jakautumiseen yksittäisten pankkien välillä, sillä kriisin aiheuttamana pankit alkoivat tallettaa niiden ylijäämälikviditeettiään EKP:hen eikä toisiin pankkeihin. Siten EKP mukautti rahapolitiikkaansa lisäämällä likviditeetin tarjontaa ja muuttamalla huutokauppojen ajoitusta ja kestoja. Lisäksi se laajensi rahoitusoperaatioidensa maturiteettia aiemmasta kolmesta kuukaudesta jopa kuuteen kuukauteen varmistaakseen, että pankit saivat tarvitsemansa likviditeetin. Näillä toimilla pyrittiin kompensoimaan rahamarkkinoiden häiriöt ja estämään likviditeettipulaa pankeissa kriisin aikana. (Saarenheimo and Välimäki 2009, 10–12.)

Basel III -uudistus toi pankkien maksuvalmiuden hallintaan likviditeettisuhteen ja varainhankinnan vaatimukset. Likviditeettisuhte edellyttää, että pankeilla on riittävästi nopeaksi rahaksi muutettavia varoja kattamaan 30 päivän likviditeettikriisissä tapahtuvat velkaerien ulosvirtaukset. Tämä vaatimus syntyi, koska finanssikriisi osoitti pankkien heikot likviditeettiaseman riskit. Pysyvän varainhankinnan vaatimus varmistaa, että pankit rahoittavat pitkäaikaiset lainansa keskimäärin pitkäaikaisella rahoituksella. Mitä epälikvidimpiä pankin varat ovat, sitä enemmän sen on hankittava pitkäaikaista

rahoitusta. Tämä rajoittaa pankkien liiallista lyhytaikaista velkarahoitusta, joka voi johtaa kestävämpään luotonannon ja varallisuushintojen kasvuun. (Vauhkonen 2010, 26–27.)

Uudistuksella on ollut vaikutusarvioiden mukaan positiivinen vaikutus talouskasvuun ja auttanut ehkäisemään mahdollisten kriisien aiheuttamia kustannuksia. Suurten pankkien tappionkantokykyä oli uudistuksen avulla vahvistettu tiukemmilla pääomavaatimuksilla, ilman että rahoituksen saatavuus kotitalouksille ja yrityksille olisi heikentynyt. (Asplund & Vauhkonen, 2024.)

5.2.2 Pankkivalvonnan muutokset

Finanssikriisin myötä pankkivalvontaa tehostettiin myös EU:n pankkiunionin perustamisen kautta. Tämän seurauksena euroalueen suurten pankkien valvonta siirrettiin Euroopan keskuspankin alaisuudessa toimivalle yhteiselle valvontamekanismille (SSM), joka käynnistettiin vuonna 2014, kun taas pienempien pankkien valvonta jäi kansallisille viranomaisille, mutta sen käytäntöjä yhtenäistettiin. Keskeiseksi osaksi muodostui yhteinen kriisintarkkailumekanismi, jonka tavoitteena on hallittu pankkikriisien hoito. Viranomaisille annettiin laajemmat valtuudet järjestellä vaikeuksiin joutuneiden pankkien toimintaa. (Asplund & Vauhkonen, 2024.)

Makrovakaupolitiikalla voidaan torjua luotonannon ja asuntomarkkinoiden ylikuumenemista, mikä on ollut keskeinen tekijä monissa finanssikriiseissä. Rahoitusmarkkinoiden sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että rahoitusjärjestelmä toimii luotettavasti ja pystyy tarjoamaan rahoitusta kotitalouksille ja yrityksille kaikissa tilanteissa. Finanssikriisin jälkeen EU-maihin perustettiin kansalliset makrovakaupviranomaiset ja niiden päätöksentekoprosesseja sekä käytettävissä olevaa sääntelyvälineistöä kehitettiin. Suomessa makrovakauppäätöksistä vastaa Finanssivalvonnan johtokunta. (Asplund & Vauhkonen, 2024.)

Suomi ei voi itsenäisesti toteuttaa useimpia pankkivalvonnan ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn liittyviä toimenpiteitä, sillä EU-lainsäädäntö rajoittaa kansallisia ratkaisuja. Suomen pankkisektoria hallitsevat pitkälti pohjoismaiset pankkikonsernit, joiden toiminta ulottaa laajasti muihin maihin, mikä tekee kansallisesta sääntelystä rajallista. Suomen tehokkain tapa vaikuttaa pankkitoiminnan sääntelyyn on osallistuminen ja vaikuttaminen EU-tason päätöksentekoon. (Hukkinen & Kauko 2011, 54.)

Sääntelyn ja valvonnan yhtenäistäminen lisää Suomen rahoitusmarkkinoiden luotettavuutta ja vakautta. Kun valvontakäytännöt ovat yhdenmukaisemmat koko EU:ssa, sijoittajien ja markkinaosapuolten luottamus pankkijärjestelmään kasvaa. Tämä on hyvin tärkeää Suomen taloudelle, joka on riippuvainen kansanvälisistä rahoitusmarkkinoista.

6 Alhaisten korkojen vaikutus pankkien kilpailutilanteeseen

Finanssikriisin jälkeen suomalaiset pankit, kuten muutkin eurooppalaiset rahoituslaitokset ovat joutuneet mukauttamaan toimintaansa muun muassa muuttuneeseen kilpailuun, digitalisaation ja fuusioiden aiheuttamiin muutospaineisiin. Pankkitoiminta on siirtynyt yhä enemmän kohti perinteisempää liiketoimintamallia, jossa keskitytään vakaampiin ja vähemmän riskialttiisiin palveluihin. (Heinilä ym. 2016, 3–14.)

6.1 Pankin tuotteet

Finanssikriisin aikana ja sen jälkeen suomalaisten pankkien lainananto muuttui varovaisemmaksi, mikä vaikutti erityisesti yritysrahoitukseen ja kilpailuun Suomen pankkisektorilla. Pankkien varovaisempi lainananto merkitsi sitä, että riskipitoisempien yritysten oli entistä vaikeampaa saada rahoitusta. Ilmiö johti luottokannan keskittymiseen vakaammille ja vakiintuneille yrityksille, joilla oli parempi maksukyky ja vahvempi taloudellinen asema.

Pankkisektorin keskittyminen lisääntyi finanssikriisin jälkeen, kun markkinoita hallitsivat yhä suuremmat toimijat. Pohjoismaiset pankkikonsernit kuten Nordea, Danske Bank ja OP Ryhmä, vahvistivat asemaansa Suomen rahoitusmarkkinoilla, samalla kun pienemmät pankit joko yhdistyivät suurempiin toimijoihin tai poistuivat markkinoilta. Tämä vähensi kilpailua ja antoi suurille pankeille enemmän hinnoitteluvalltaa, mikä puolestaan saattoi nostaa palvelumaksuja ja rahoituskustannuksia asiakkaille. (Jonung, Kiander & Vartia 2009, 19.)

Matalat korot ja kevyen rahapolitiikan aikakausi heikensivät pankkien korkokatteita, mikä teki perinteisestä lainanannosta vähemmän kannattavaa. Pankit joutuivat sopeutumaan tähän tilanteeseen etsimällä uusia tulonlähteitä esimerkiksi palvelumaksuista ja sijoitustuotteista. Pankit siirtyivät palkkioperusteiseen ansaintamalliin ja lisäsivät maksuja esimerkiksi tilipalveluista ja sijoitusneuvonnasta. Sijoitus- ja varanhoitopalvelut nousivat yhdeksi keskeisimmiksi tulonlähteiksi pankeissa. (Østrup, Oxelheim & Wihlborg 2009, 12.) Pankkien erikoistumisella oli siis mahdollisuus vastata finanssikriisin tuomiin haasteisiin. Uudet tuotteet tai keskittyminen tiettyyn alueeseen tarjonnassa voi tuoda uusia mahdollisuuksia kasvattaa tuottoja. (Fungacova ym. 2015, 6.)

6.2 Digitalisaatio

Suomalaiset pankit kohtasivat yhä kovempaa kilpailua sekä perinteisiltä toimijoilta että uusilta markkinoille tulevilta fintech-yrityksiltä. Finanssiteknologia-alan yritykset ovat haastaneet perinteisiä pankkeja tarjoamalla asiakkaille kustannustehokkaampia ja joustavampia digitaalisia palveluita. Tämä on pakottanut pankit investoimaan voimakkaasti digitalisaation ja IT-ratkaisuihin. (Heinilä ym. 2016, 9.)

Digitalisaatio on ollut keskeinen tekijä pankkien toimintamallien muutoksessa. Suomalaiset pankit ovat investoineet merkittävästi digitaalisiin palveluihin, kuten mobiilipankkitoimintaan ja automatisoi-tuihin asiakasprosesseihin. Tämä on mahdollistanut kustannussäästöjä ja parantanut asiakaskoke-musta, mutta samalla edellyttänyt suuria investointeja. (Heinilä ym. 2016, 11.)

Digitalisaation tavoitteena oli pankeissa tehostaa pankkien toimintaa sekä parantaa asiakaskoke-musta. Pankit alkoivat hyödyntää digitalisaatiota kustannusten hallinnassa ja tehokkuuden paranta-misessa. Teknologian ja automatisaation avulla pankit virtaviivaistivat prosessejaan, mikä mahdol-listi esimerkiksi mobiilipankkitoiminnan ja itsepalveluratkaisujen kehittämisen. Tämä toi myös sääs-töjä henkilöstökuluissa ja kiinteiden toimipisteiden vähentämisessä. (Jonung ym. 2009, 18.)

Digitalisaatio tarjosi mahdollisuuksia toimintatehokkuuden parantamiseen, mutta se vaati myös suu-ria investointeja ja erikoisosaamista. Kaikki pankit eivät onnistuneet Suomessa hyödyntämään digi-talisaation etuja yhtä tehokkaasti. Osa toimijoista ulkoista ICT-palvelunsa kolmansille osapuolille, mikä toi lyhyellä aikavälillä lisäkustannuksia, mutta pidemmällä aikavälillä joustavuutta muuttuviin markkinaolosuhteisiin. Euroopan pankkiviranomaisen kyselytutkimuksen mukaan 80 prosenttia pankkisektorin toimijoista ilmoitti lisäävänsä ICT-investointeja finanssikriisin jälkeen. ICT-strategioi-den merkitys kasvoi huomattavasti vuoden 2010 jälkeen. (Jonung ym. 2009, 21–23.)

Suomalaisten pankkien voidaan toteavan myös hyötyneen finanssikriisin tuomasta kilpailupaineesta, sillä pankit kehittivät ja investoivat niiden digitaalisiin palveluihinsa. Tämä vaati kuitenkin suuria in-vestointeja, mihin kaikki pankit eivät välttämättä kyennyt tai onnistuneet hyödyntämään digitalisaa-tion tuomia etuja yhtä tehokkaasti.

6.3 Pankkifuusiot

Finanssikriisin jälkeen kiristyneiden vakavaraisuusvaatimuksien ja kilpailun seurauksena monet pan-kit pyrkivät fuusioiden avulla vahvistamaan asemaansa Suomen pankkisektorilla. Esimerkiksi Poh-jola Pankki fuusioitui OP Ryhmään, kun OP-Pohjola osk toteutti 2014 ostotarjouksensa ja sai omis-tusoikeuden kaikkiin Pohjola Pankki Oyj:n osakkeisiin (OP Pohjola, 2014). Taustalla yhdistymiseen on pörssitiedotteen mukaan muun muassa liiketoiminnallisen tehokkuuden lisääminen, konsernira-kenteen selkiyttäminen ja hallinnon yksinkertaistaminen (OP Ryhmä, 2015).

Muutkin pankit ovat finanssikriisin aikoihin tai sen jälkeen fuusioituneet isompiin pankkeihin, tehos-taakseen toimintaansa muuttuneessa toimintaympäristössä. Esimerkiksi vuonna 2008 Töysän ja Kuortaneen Säästöpankit yhdistyivät ja vuonna 2009 pankit luovuttivat liiketoimintansa Oma Sääs-töpankki Oy:lle ja tämän toiminta jatkui Oma Säästöpankki nimellä. Vuodesta 2013 OmaSp:seen on yhdistynyt pienempiä pankkeja. (OmaSp, s.a.)

EKP valvoo pankkifuusioita silloin, kun ne koskevat merkittäviä pankkeja, uuden pankin perustamista tai suuria omistusjärjestelyjä. Sen tehtävänä on varmistaa, että yhdistyvä pankki on kannattava, täyttää vakavaraisuusvaatimukset ja hallitsee riskejä. Pankkifuusiot voivat tehostaa toimintaa, hajauttaa riskejä ja edistää rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä. EKP ei kuitenkaan edistä tai estä fuusioita, vaan arvioi ne neutraalisti teknisin perustein. (Euroopan Keskuspankki, 2019.)

7 Teoreettisen tutkimuksen tulokset

Teoreettisen tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka alhaiset korot vaikuttivat suomalaisien pankkien toimintaan vuosina 2008-2014 sekä vastata valikoituihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksessa tarkasteltiin korkojen vaikutusta muun muassa pankkien kannattavuuteen, vakavaraisuuteen, kilpailukykyyn sekä liiketoimintamalleihin. Teoreettinen tutkimusmalli sopii työhön, sillä se perustuu olemassa olevaan aineistoon kuten akateemisiin artikkeleihin ja tilastoihin.

7.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen, koska sen tavoitteena on ymmärtää ja tutkia alhaisten korkojen vaikutuksia pankkien toimintaan kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan ja argumentoidaan havaintoaineistoa empiirisellä tavalla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 1.1.2.) Kvalitatiivinen tutkimustapa sopii hyvin ilmiön tarkasteluun, sillä tutkimuksessa ei kerätty uutta empiiristä aineistoa, eikä tilastollisesti mitattua aineistoa.

Tutkimus keskittyy ymmärtämään aiempien empiiristen aineistojen perusteella, miten eri tavoin korot voivat vaikuttaa pankkeihin. Tämä lähestymistapa mahdollisti ilmiön monipuolisen tarkastelun ja pyrkimyksenä oli ymmärtää ilmiön ominaisuuksia ja merkityksiä. (Jyväskylän yliopisto, s.a.) Tutkimusmenetelmä perustui aiempiin tutkimuksiin ja aineistoihin, joiden avulla rakennettiin kokonaiskuva ilmiöstä auttaen ymmärtämään eri tekijöiden yhteisvaikutuksia. Monipuoliset aineistot antoivat suurimmaksi osaksi yhteneviä vastauksia tutkimuskysymyksiin, jolloin oli mahdollista tehdä johtopäätöksiä aikaan.

7.2 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessi alkoi opinnäytetyön suunnittelulla, missä päätettiin tutkimuksen aihe sekä siihen liittyvät tutkimuskysymykset. Näiden valintojen jälkeen koottiin tietoperustaa kirjallisuuskatsauksen ja aineiston keruun avulla, missä etsittiin relevantteja aiempia tutkimuksia ja artikkeleita aiheeseen liittyen. Aineisto oli tärkeää valita tarkasti, jotta oli mahdollista pysyä tehtyjen rajauksien sisällä.

Näiden vaiheiden jälkeen löydettyä aineistoa analysoitiin, ja siitä pyrittiin löytämään yhteyksiä, jotka vastaavat valittuihin tutkimuskysymyksiin. Kun aineistoista oli löydetty ilmiöön selityksiä ja todettu selittäviä tekijöitä, koottiin tutkimuksen tulokset ja näistä tehtiin johtopäätöksiä. Tutkimus viimeisteltiin pohdinnalla, jossa käsiteltiin muun muassa tutkimuksen luotettavuutta ja esitettiin jatkotutkimusmahdollisuuksia ilmiön kannalta. Alla oleva kuvio 7 kuvaa tutkimusprosessin etenemistä.

Kuvio 7. Tutkimusprosessi

7.3 Aineiston analyysi

Tutkimuksessa käytettiin laadullista aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, joka perustui aineiston tarkasteluun, vertailuun ja tulkintaan. Sisällönanalyysin tarkoituksena on pyrkiä saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysin tekniikkana käytettiin hyödyksi teemoittelua, missä laadullinen aineisto ryhmiteltiin aihepiirien mukaan kuten kannattavuuteen tai luotonantoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Kuvio 8 esittää aineistolähtöisen analyysin vaiheita.

Nämä analyysitekniikat soveltuivat tutkimuksen ilmiöiden tarkasteluun, sillä työn tarkoituksena oli kuvata alhaisten korkojen vaikutuksia suomalaisiin pankkeihin yleisesti, käsitellen tärkeimpiä muutoksia. Teemoittelu toi tutkimukseen selkeyttä eritellen aihealueet, mutta luoden yhteyden niiden välillä.

Kuvio 8. Aineistolähtöinen analyysi

7.4 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksessa havaittiin alhaisten korkojen selkeitä yhteyksiä suomalaisten pankkien toimintaan vuosina 2008-2014 tarkastellen aiempia tutkimuksia ja kirjallisuutta. Suomessa vaikutukset näkyivät hieman eri tavoin kuin muualla maailmalla, mutta lähentelivät samoja vaikutuksia mitä Pohjoismaisissa pankeissa. Suomessa finanssikriisin vaikutukset tulivat myös hieman myöhemmin esiin kuin muualla.

7.4.1 Alhaisten korkojen syntyminen

Tutkimuksessa todettiin alhaisten korkojen johtuvan finanssikriisistä ja sen tuomista vaikutuksista. Ohjaukorkoja laskettiin elvytystoimena, jotta saataisiin talous pysymään vakaana. Suomessa rahapolitiikkaa säätelee Euroopan keskuspankki sekä Suomen Pankki apunaan, joka myös toimeenpäättää päätökset Suomessa. Tämä korkopolitiikka oli syynä, miksi korot laskivat sekä pysyivät matalana hyvin pitkään, luoden matalien korkojen aikakauden. (ks. 2.3.)

7.4.2 Alhaisten korkojen vaikutus pankkien kannattavuuteen

Yksi merkittävimmistä tutkimuksen havainnoista oli se, kuinka alhaiset korot kavensivat merkittävästi esimerkiksi pankkien korkokatetta, joka taas vaikutti negatiivisesti niiden kannattavuuteen. Tarkastelemalla suomalaisien pankkien korkokatteen kehittymistä finanssikriisin aikana, oli nähtävissä selvää negatiivista muutosta. Korkokate syntyy pankin korkotuottojen ja korkokulujen erotuksesta ja on ollut perinteisesti pankkien tärkein tulonlähde, joten tämä muutos tarkoitti, että pankit joutuivat etsimään uusia tapoja saada tuloja. Erikoistuminen oli yksi pankkien mahdollisuus paikata korkokatteen luomaa vajausta ja monet pankit lisäsivät esimerkiksi sijoitus- tai vakuutustoimintaansa.

Finanssikriisi vaikutti myös suomalaisten pankkien muihin kannattavuusmittareihin kuten luottoriskiin ja oman pääoman tuottoon. Tutkimuksessa todettiin myös luottoriskien olevan yksi suurimmista tekijöistä, joka heikensi pankkien kannattavuutta. Yrityksien aiheuttamat luottotappiot olivat suuri kannattavuusriski, joka samalla heikensi talouskasvua Suomessa. Pankkien luottotappiot pysyivät kuitenkin kohtuullisena verrattuna muihin maihin. Pankkien tuottojen rakenne muuttui niiden kannattavuuden laskemisen seurauksena merkittävästi. Ne sopeutuivat muutoksiin muuttamalla liiketoimintamallejaan ja kustannusmalleja, sekä laajentamalla palveluvalikoimaa. (ks. 3.2.)

7.4.3 Alhaisten korkojen vaikutus luotonantoon

Matalat korot vaikuttivat negatiivisesti asuntolainojen ja muiden luottojen kysyntään pankeilta, sekä uuden toimintaympäristön mukana myös luottojen ehdot kiristyivät. Korkomarginaali ja vakuusvaatimukset muuttuivat aiempaa tiukemmaksi, jotta pankit välttyisivät luottotappioilta. Suomalaisten pankkien luotonmyöntäminen suomalaisille yrityksille väheni kriisien aikana, joka voi olla seuraus luottoriskeistä. Luottoriskit kasvoivat yrityksillä, sillä kehnon talouden tilan takia yritysten maksuvaikeudet ja konkurssit yleistyivät. Tämä johti siihen, että pankkien vakavaraisuus ja luotonmyöntäminen kärsi.

Lisäksi kotitalouksien ja yritysten velkaantuminen lisääntyi. Liiallisen velkaantumisen merkitys pankeille on suuri, sillä sen myötä kulutus pienenee, joka vaikuttaa luottojen takaisinmaksukykyyn sekä mahdollisuuksiin ottaa lisää velkaa. Lisäksi velkaantuminen voi rahoituslaitosten haavoittamisen

lisäksi vaarantaa rahoitusjärjestelmän vakauden. Alhaisilla koroilla oli siis huima merkitys pankkien luotonantoon ja sitä myötä Suomen talouteen. (ks. 4.1, 4.2, 4.4.)

7.4.4 Alhaisten korkojen vaikutus riskienhallintaan ja sääntelyyn

Riskienhallinta nousi merkittävämpään rooliin näiden muutoksien seurauksena, sillä pankit halusivat minimoida omia riskejään varsinkin liittyen luotonantoon. Pankkien keskeiset riskit, kuten markkina-, korko- ja likviditeettiriski korostuivat kriisitilanteessa. Finanssikriisin jälkeen sääntely kiristyi pankkien osalta liittyen esimerkiksi luotonantoon sekä niiden vakavaraisuusvaatimuksiin, vaikka suomalaiset pankit säilyttivätkin suhteellisen hyvän vakavaraisuuden kriisin keskellä. Euro- ja finanssikriisi osoittivat uhkia pankkien vakavaraisuudessa, sillä monilla pankeilla oli aiemmin vain ohuet pääomapuskurit suhteessa taseidensa kokoon. Ongelmana oli myös se, että finanssikriisin aikana pankit alkoivat tallettaa ylijäämälikviditeettiään EKP:hen eikä muihin pankkeihin. (ks. 5.1, 5.2.)

Suurin kriisien myötä tullut sääntelymuutos oli Basel III -uudistus, jonka tavoitteena oli parantaa pankkien kriisinsietokykyä ja pienentää järjestelmäriskejä. Finanssikriisin myötä pankkivalvontaa tehostettiin EU:n pankkiunionin perustamisen kautta, jonka tavoitteena oli hallittu pankkikriisien hoito. Vaatimusten ja valvonnan muuttuminen lisäsi pankkien vakautta ja kriisinkestävyyttä. Riskienhallintaa kehitettiin järjestelmällisemmäksi ja otettiin keskeiseksi osaksi pankkien toimintaa. Muutoksien ansiosta voimme siis tutkimuksesta todeta, että alhaiset korot vaikuttivat merkittävästi suomalaisten riskienhallintaan sekä vakavaraisuuteen, tuoden tarpeellisia uudistuksia. (ks. 5.2.)

7.4.5 Alhaisten korkojen vaikutus pankkien liiketoimintamalliin

Alhaisten korkojen, sekä finanssikriisin myötä myös digitalisaatio ja pankkien kilpailutilanne muuttuivat. Näiden myötä pankkien liiketoimintamallit muuttivat ja matalien korkojen aiheuttama paine pakotti pankit panostamaan esimerkiksi digitalisaatioon ja automatisointiin. Pankit investoivat digitaalisiin palveluihin, jonka myötä saatiin säästöjä henkilöstökuluissa sekä kiinteet toimipisteet vähenivät. Nämä investoinnit vaativat kuitenkin hyvin paljon varoja ja osaamista, jolloin kaikilla pankeilla ei ollut varaa pysyä samalla tavalla muutoksessa mukana. Esimerkiksi tästä syystä pankkifuusioiden määrä kasvoi, mikä tiivisti pankkisektoria ja muutti kilpailukenttää. Näiden kriisien aiheuttama alhaisten korkojen aikakausi pakotti pankit tekemään digitaalisen harppauksen. Nämä kaikki uudistukset veivät positiivisesti pankkisektoria oikeaan ja modernimpaan suuntaan kohti nykypankkisektoria. (ks. luku 6.)

7.5 Tutkimuksessa korostuneet teemat

Tutkimuksen tuloksista voidaan siis yhteenvetona todeta, että alhaiset korot vaikuttivat hyvin monen eri tavoin suomalaisiin pankkeihin. Tutkimuksessa korostui se, että alhaiset korot eivät vaikuttaneet

pelkästään pankkien toimintaan taloudellisina lukuina, vaan laajoina rakenteellisilla muutoksilla. Tärkeä havainto oli se, että korkotaso ei ole pelkkä taustatekijä, vaan se ohjaa vahvasti pankkien toimintaa.

Tutkimuksessa korostui havainto, että pankit sopeutuivat haastavaan ympäristöön kehittämällä toimintatapoja ja palveluita. Lisäksi rahapolitiikan rooli nousi tutkimuksessa vahvasti esille. Euroopan keskuspankin päätökset ohjauskorosta vaikuttavat suoraan pankkeihin ja nämä makrotaloudelliset päätökset heijastuvat yksittäisiin pankkeihin Suomessa.

7.6 Tutkimuksen merkitys

Tämän opinnäytetyön tutkimus on tärkeä, sillä se käsittelee taloudellisesti merkittävää ilmiötä, jolla oli syviä vaikutuksia Suomen talouteen, rahapolitiikkaan ja pankkisektoriin. Alhaiset korot ovat olleet aiempien kriisien jälkeen keskeinen osa Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaa, mutta sen vaikutuksia suomalaisiin pankkeihin ei ole tutkittu laajasti laadullisesta näkökulmasta. Lisäksi tutkimus antaa yhtenäisen kokonaisuuden alhaisten korkojen vaikutuksista pankkisektoriin, joka voi olla hyödyksi alan ammattilaisille, sekä päättäjille.

Kansallisen tason tarkastelu on hyvin tärkeää, koska se auttaa ymmärtämään millaisia haasteita ja sopeutumistarpeita suomalaiset pankit kohtasivat ja miten ne reagoivat muutoksiin. Tutkimuksen tulosten avulla saadaan lisätietoa, miten pankit voivat selvitä yhä paremmin mahdollisista talouskriiseistä. Tutkimus antaa myös arvokasta tietoa siitä, miten rahapolitiikka heijastuu pankkitoimintaan eri tasoilla. Lisäksi tutkimus antaa pohjaa mahdollisille lisätutkimusmahdollisuuksille, mitä käsitellään alaluvussa 8.3.

8 Pohdinta

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen tärkeimpiä havaintoja ja niiden merkitystä. Luvussa käydään läpi tutkimukseen liittyvät johtopäätökset ja niihin perustuvia kehittämissuhteita. Lisäksi tuloksia vertaillaan aiempaan kirjallisuuteen ja muuhun tietoperustaan, sekä pohditaan syntyneen tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Viimeisimpänä luvussa käsitellään jatkotutkimusehdotuksia, sekä oman opinnäytetyöprosessin ja oppimisen kehittymistä ja haasteita.

8.1 Tulosten yhteenveto ja keskeiset havainnot

Opinnäytetyön tutkimuksessa havaittiin monia alhaisten korkojen aiheuttamia muutoksia suomalaisiin pankkeihin vuosina 2008-2014. Alhaiset korot vuosina 2008–2014 johtuivat finanssikriisistä ja Euroopan eurokriisistä, joiden yhteisvaikutuksena Euroopan keskuspankki päätti laskea ohjaukorkoja. Korkopolitiikan vaikutuksesta korot laskivat myös Suomessa ja näin ollen vaikuttivat pankkien toimintaan eri tavoin.

Alhaisten korkojen vaikutus näkyi merkittävästi suomalaisten pankkien kannattavuudessa, sillä ne alensivat pankkien korkokatetta, joka oli yksi tärkein pankkien tulonlähde. Korkojen muutokset vaikuttivat myös suomalaisten pankkien muissa kannattavuusmittareissa, kuten luottoriskissä. Nämä muutokset yhdessä alensivat pankkien kannattavuutta, jolloin pankit joutuivat etsimään uusia tulonlähteitä esimerkiksi erikoistumalla.

Pankkien yksi keskeisin tehtävä on myöntää luottoja kotitalouksille sekä yrityksille. Matalat korot vähensivät yleisellä tasolla luottojen kysyntää sekä pankkien luottojen ehdot kiristyivät, sillä pankit halusivat välttää luottotappioita. Velkaantuminen nousi kriisien aikana ongelmaksi, sillä velkaantuneet kotitaloudet eivät kuluttaneet tai hankkineet luottoja yhtä paljon kuin ennen kriisejä. Kotitalouksilla tai yrityksillä ei ollut enää samalla tavalla asiointia pankeissa kuin ennen. Tämä oli ongelmallista pankeille, sekä vaikutti suoraan yrityksiin ja maan talouteen.

Suomalaisten pankkien riskienhallinta koki myös näinä aikoina muutoksia, sillä pankit halusivat minimoida riskinsä varsinkin liittyen luotonantoon. Riskienhallinnalla yritetään vähentää erinäisiä riskejä, kuten pankeille tunnetut korko- ja likviditeettirisikit. Sillä eri riskitekijät korostuivat kriisien aikana, pankkivalvontaa ja sääntelyä kiristettiin pankkien suhteen. Vaikka suomalaisten pankkien vakavaraisuus säilyi melko hyvänä, sääntelyllä haluttiin vaikuttaa pankkien luotonantoon ja vakavaraisuusvaatimuksiin. Näillä muutoksilla yritettiin vaikuttaa pankkien riskienkantokykyyn, jotta ne toimisivat optimaalisesti myös kriisien aikana. Suurimpana muutoksena pankkien riskienhallintaan sekä valvontaan tuli kriisien myötä Basel III -uudistus, jonka tavoitteena oli säädellä entistä enemmän

pankkien kriisinsietokykyä. Tämän lisäksi pankkivalvontaa tehostettiin EU:n pankkiunionin perustamisen kautta, jonka tavoitteena oli pankkikriisien hoito.

Alhaiset korot vaikuttivat myös näiden kaikkien lisäksi pankkien liiketoimintamalliin, digitalisaation ja muuttuneen kilpailutilanteen vuoksi. Sillä pankit eivät olleet enää samalla tavalla kannattavia kuin ennen, täytyi pankkien ansaita muilla tavoin sekä pysyä kilpailukykyisenä muuttuneessa ympäristössä. Pankit investoivat mahdollisuuksien mukaan digitaalisiin palveluihin, sekä pankkifuusiot yleistyivät. Pienet pankit eivät pysyneet muutoksissa mukana, jolloin niiden täytyi fuusioitua muihin pankkeihin pysyäkseen kilpailukentässä mukana.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimusta laatiessa on hyödynnetty monipuolisia lähteitä varmistaen, että tieto on kattavaa ja luotettavaa. Viranomaisten raportit, akateemiset tutkimukset ja alan kirjallisuus tukee tutkimuksen luotettavuutta ja menetelmänä käytetty laadullinen lähestymistapa ja eri lähteet sopivat ilmiön kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Tutkimusongelmia on vaikea mitata pelkästään numeroiden avulla, joten tarkastelu edellyttää kontekstin ja ilmiöiden suhteiden tulkintaa, jolloin laadullinen lähestymistapa on toimivampi. Lisäksi tarkat rajaukset lisäävät tutkimuksen uskottavuutta ja luovat tarkempaa analyysiä.

Tutkimuksen aineisto koostuu monipuolisista ja luotettavista lähteistä, kuten Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan julkaisuista, virallisista tilastoista, alan kirjallisuudesta sekä tutkimusartikkeleista. Nämä kaikki lähteet luovat yhdessä vahvan pohjan johtopäätösten tekemiselle. Suomen Pankin julkaisuja on suosittu hieman enemmän kuin muuta kirjallisuutta, sillä heiltä löytyy paljon ja hyvin ajankohtaista tietoa ja julkaisuissa toistettavuus on selkeästi havaittavissa. Suomen Pankin julkaisujen kirjoittajat ovat myös alan asiantuntijoita, tieto pohjautuen esimerkiksi EKP:n tilastoihin ja julkaisuihin. Lisäksi heidän tekstiään tukevat monesti tilastot, vahvistaen heidän tietojaan.

Mahdollisena rajoitteena voidaan tutkimuksen luotettavuudelle pitää sitä, että monet julkaisut ovat julkaistu kyseisenä ajankohtana (2008–2014), jolloin ilmiön vaikutuksia ei esimerkiksi ole havaittu. Lisäksi kotimaista aineistoa matalien korkojen vaikutuksista oli rajallisesti, jolloin lähteistä saatua tietoa on jouduttu yhdistelemään loogiseksi kokonaisuudeksi.

Kokonaisuudessaan tutkimusta voidaan pitää luotettavana ja hyvin perusteltuna. Tutkimuksen perustuminen olemassa olevaan aineistoon tarjoaa kattavan kuvan matalien korkojen vaikutuksista suomalaisiin pankkeihin. Lähteiden kriittinen tarkastelu ja selkeä rakenne tukevat sen luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä, joka luo merkityksellisyyttä tutkimukselle ja kyseiselle aiheelle.

8.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimus on toteutettu eettisesti kestäväällä tavalla, noudattaen tutkimuseettisiä periaatteita. Kyseessä on laadullinen kirjallisuuteen perustuva tutkimus, eikä kohteena ole organisaatiota tai käytetty hyväksi haastattelua tai kyselyä, jolloin se sulkee pois yksityisyyden suojaan liittyvät riskit.

Tutkimuksessa on käytetty aineistoja, joiden luotettavuutta on tarkasteltu kriittisesti. Käytetyt aineistot koostuvat pääosin luotettavista ja julkisista lähteistä, kuten viranomaisten julkaisuista ja akateemisista tutkimuksista. Eettisyys näkyy aineistojen valinnassa, sekä siinä, kuinka näistä lähteistä on perustellusti tehty johtopäätöksiä ja tulkintoja. Käytetyt aineistot ovat merkitty asianmukaisesti lähdeluettelon sekä lähdeviitteet merkitty huolellisesti, jotka tukevat tutkimuksen läpinäkyvyyttä.

Eettisyyttä on edistetty myös siinä, kuinka tutkimus tarkastelee tutkittavaa ilmiötä yleisellä tasolla, eikä ota kantaa tarkemmin esimerkiksi yksittäisiin pankkeihin. Tutkimuksessa on pyritty esittämään tietoa neutraalisti, asiantuntevasti ja kunnioittavasti kaikkia kohtaan.

8.4 Mahdolliset jatkotutkimukset

Tutkimus toteutettiin tarkastellen Suomen pankkisektoria ja alhaisten korkojen vaikutuksia siihen vuosina 2008–2014. Jatkotutkimus mahdollisuuksia on monia, jotta voitaisiin tutkia syvemmin alhaisten korkojen vaikutuksia. Tämä tutkimus tehtiin käyttäen kvalitatiivisia menetelmiä, joten tutkimus käyttäen kvantitatiivisia menetelmiä voisi tuoda esiin uusia näkökulmia ja mahdollistaisi tarkemman vertailun eri pankkien ja ajanjaksojen välillä. Tämä voisi auttaa pankkeja vertailemaan paremmin esimerkiksi niiden kannattavuutta, vakavaraisuutta ja luottoriskejä.

Seuraavissa tutkimuksissa rajoituksia voisi muokata esimerkiksi tarkastelemaan eri maita tai pankkeja. Muita maita ottaessa tutkimukseen mukaan voisi tuoda lisäarvoa vertaillen niitä keskenään sekä tuomaan toistettavuutta. Tutkiessa tiettyjä pankkeja yksityiskohtaisemmin Suomessa voisi luoda uusia näkökulmia, miten korot vaikuttivat eri tavoin pankkeihin. Lisäksi rajoituksena toimisi pitempi ajanjakso, jolloin voisi nähdä alhaisten korkojen vaikutuksia paremmin, jotta niitä voitaisiin ehkäistä yhä paremmin tulevaisuudessa.

Viimeisimpänä ehdotuksena jatkotutkimus mahdollisuudelle olisi asiakkaiden näkökulman tarkastelu. Tutkimuksessa voisi tarkastella syvemmin, kuinka matalat korot ja niiden muutokset pankkitointintaan vaikuttivat kuluttajiin ja yritysasiakkaisiin. Tämä voisi auttaa pankkeja toimimaan kannattavammin päivittäispankkipuolella ja nähdä, mitkä muutokset vetävät asiakkaita parhaiten puoleensa.

8.5 Opinnäytetyön prosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyön tekeminen oli haastava ja pitkä prosessi, mutta hyvin opettavainen. Kokonaisuudessaan työn tekeminen kehitti tieteellistä kirjoittamista, suunnittelua, tiedonhakua ja kriittistä ajattelua. Prosessi eteni hyvin, vaikka tutkima aihe on laaja käsitellen monia eri näkökulmia ja tekijöitä. Kyseinen aihe vaati hyvin tarkkaa suunnittelemista, joka helpottui aiheen rajausten ja tutkimuskysymysten määrittelyn avulla. Lisäksi tärkeä vaihe oli aikatauluttaminen, joka auttoi pysymään suunnitellussa aikataulussa mukana, sekä työn sovittaminen kirjoittamiseen.

Opinnäytetyön tekeminen opetti erinäisten taitojen lisäksi hyvin paljon tutkimuksen aiheesta ja sen ympäröivistä aihepiireistä. Ymmärrys rahoitusmarkkinoiden toiminnasta varsinkin Suomessa, mutta myös euroalueella on syventynyt, sekä edellisten vuosikymmenten tuomat muutokset ovat helpommin ymmärrettävissä. Opin hyvin paljon pankkien liiketoimintamalleista, sekä siitä miten suuri vaikutus koroilla on pankkien, sekä talouden kannalta. Lisäksi lähteiden kriittinen tarkastelu on vahvistunut prosessin aikana.

Haasteita tuli opinnäytetyön kirjoittamisen aikana esiin esimerkiksi kattavan tiedon löytämiseen kyseiseltä ajanjaksolta. Kotimaiseen pankkisektoriin kohdistuvaa tietoa alhaisten korkojen vaikutuksista oli hieman vaikeaa löytää tiettyä aihepiiriä tutkiessa, kuten luotonantoon liittyen. Tämä kuitenkin omalta osaltaan kehitti tiedonhakutaitojani, sekä erinäisten tietojen yhdistelyä eri lähteistä. Vaikka tiedon löytäminen saattoi olla haastavaa, se auttoi kehittämään kykyäni hahmottamaan kokonaisuuksia ja muodostamaan johtopäätöksiä hajanaisesta aineistosta.

Kaiken oppimani lisäksi, yhtenä tärkeimpänä oppina prosessissa oli oman kirjallisen taidon kehittäminen. Opinnäytetyön kirjoittaminen ennen kaikkea opetti syvemmin tuottamaan selkeää, loogista ja vakuuttavaa tekstiä. Monelle opinnäytetyön tekeminen voi olla ensimmäinen pitkä tuottama teksti, kuten itsellenikin, joten kirjoitusprosessi on hyvin opettavainen.

Yhteenvetona, opinnäytetyöprosessi on ollut tärkeä osa ammatillista kehittymistäni. Valitsemani aihe tuntui merkitykselliselle ja motivoivalle itselleni, joka antoi motivaatiota kirjoittamiseen ja parhaan mahdollisen tuloksen tavoitteluun. Uusien taitojen hankkiminen, sekä haasteiden ylipääseminen toi itseluottamusta niin kirjoittamiseen, kuin ammatillisen menestymisen edistämiseksi.

Lähteet

27.3.1998/214. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980214>. Luettu: 11.02.2025.

Asplund, T. & Vauhkonen, J. 2024. Rahoitussäätely osoittanut tarpeellisuutensa viime vuoden myllerryksissä. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2024/2/rahoitussaan-tely-osoittanut-tarpeellisuutensa-viime-vuosien-myllerryksissa/>. Luettu: 11.03.2025.

Asplund, T. 2016. Pankkien vakavaraisuussäätelyn uudistus loppusuoralla. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2016/2/pankkien-vakavaraisuussaantelyn-uudistus-loppusuoralla/>. Luettu: 26.02.2025.

Bartram, S. M., Brown, G. W., & Conrad, J. 2011. The Effects of Derivatives on Firm Risk and Value. 4. painos. WBS Finance Group Research Paper No. 135. Luettavissa: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1550942. Luettu: 06.03.2025

Bikker, J. A., & Vervliet, T. M. 2018. Bank profitability and risk-taking under low interest rates. International Journal of Finance & Economics, s. 3–18. Luettavissa: <https://doi.org/10.1002/IJFE.1595>. Luettu: 15.03.2025.

Euroopan keskuspankki, s.a. Euroopan keskuspankki. Luettavissa: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/html/index.fi.html>. Luettu: 11.02.2025.

Euroopan Keskuspankki. 2019. Mikä rooli EKP:llä on pankkifuusioissa ja -ostoissa? Luettavissa: https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/banking-supervision-explained/html/bank_mergers_acquisitions.fi.html. Luettu: 15.03.2025.

Euroopan Keskuspankki. 2019. Miksi pankeilta vaaditaan pääomaa? Luettavissa: https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/banking-supervision-explained/html/hold_capital.fi.html. Luettu: 06.03.2025.

Finanssiala. 2021. Suomalaispankkien oman pääoman tuotto kansainvälisesti verrattuna hyvä mutta historiaan verrattuna matala. Luettavissa: https://www.finanssiala.fi/wp-content/uploads/2021/11/Pankkien_kannattavuus_FINAL.pdf. Luettu: 15.03.2025.

Finanssialalle. 2025. Pankkien tehtävät. Luettavissa: <https://www.finanssialalle.fi/topic/pankkien-tehtavat/>. Luettu: 11.03.2025.

- Finanssivalvonta. 2013. Valvottavien taloudellinen tila ja riskit. Luettavissa: [https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fi/liitteet-lehdistotiedotteet/2013/valvottavien taloudellinen tila ja ris-
kit_18092013.pdf](https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fi/liitteet-lehdistotiedotteet/2013/valvottavien_taloudellinen_tila_ja_ris-
kit_18092013.pdf). Luettu: 16.03.2025.
- Finanssivalvonta. 2014. Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2014. Luettavissa: https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fi/liitteet-lehdistotiedotteet/2013/valtari_1_2013.pdf. Luettu: 22.02.2025.
- Finanssivalvonta. s.a. Tietoa Finanssivalvonnasta. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/finanssivalvonta/>. Luettu: 11.02.2025.
- Freystätter, T. & Mattila, V. 2011. Finanssikriisin vaikutuksista Suomen talouteen. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43466/167911.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 11.02.2025.
- Fungacova, Z., Toivanen, M., & Tölö, E. 2015. Pankkisektori muutoksen kynsissä. Euro & talous. Suomen Pankki. Luettavissa: [https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51253/eurotalous analyysi 3.pdf?sequence=1](https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51253/eurotalous_analyysi_3.pdf?sequence=1). Luettu: 18.02.2025.
- Haavio, M., Kortelainen, M., & Kontulainen, J. 2009. Talouskriisi, finanssikriisi ja ennustaminen. Kansantaloudellinen Aikakauskirja. Luettavissa: <https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak32009/kak32009haavio.pdf>. Luettu: 11.02.2025.
- Heinilä, T., Jantunen, L., Koskinen, K., Strandman, V. & Voutilainen V. 2016. Eurooppalaisten pankkien muuttuvat liiketoimintamallit. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: [https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51389/eurotalous analyysi 24.pdf?sequence=1](https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51389/eurotalous_analyysi_24.pdf?sequence=1). Luettu: 14.03.2025.
- Herrala, N. 2022. Miten korkoja nostetaan? Euro & Talous. Suomen Pankki, 5–6. Luettavissa: [https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52119/eurotalous blogi 25 7 2022.pdf?sequence=1](https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52119/eurotalous_blogi_25_7_2022.pdf?sequence=1). Luettu: 28.02.2025.
- Hukkinen, J. & Kauko, K. 2011. Makrovakaupolitiikan välineet. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51157/172176.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 14.03.2025.
- Hull, J. C. 2018. Risk Management and Financial Institutions. John Wiley & Sons. Luettavissa: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/haaga/reader.action?docID=7104521&ppg=49>. Luettu: 06.03.2025.

- Järvenpää, M. 2018. 10 vuotta Lehmanin jälkeen -miten likviditeettiriski voi uhata rahoitusvaikutta? Euro & Talous. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51650/ETa_16.10.2018.pdf?sequence=1. Luettu: 08.03.2025.
- Jokivuolle, E. 2010. Finanssikriisi ja riskienhallinta- tutkimuksen näkökulma. Kansantaloudellinen Aikakausikirja. Luettavissa: <https://taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak12010/kak12010jokivuolle.pdf>. Luettu: 06.03.2025.
- Jonung, L., Kiander, J., & Vartia, P. 2009. The Great Financial Crisis in Finland and Sweden. Lund University. Luettavissa: https://lup.lub.lu.se/search/files/69614742/JONUNG_EBOOK.pdf#page=84. Luettu: 14.03.2025.
- Jyväskylän yliopisto. s.a. Laadullinen tutkimus. Luettavissa: <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Luettu: 05.04.2025.
- Kauko, K., Savolainen, E., Tuomiokoski, O., & Vauhkonen, J. 2019. Taloussuhdanne ja toimiala vaikuttavat yritysten luottoriskien. Euro ja Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://www.euroja-talous.fi/fi/2019/2/taloussuhdanne-ja-toimiala-vaikuttavat-yritysten-luottoriskien/>. Luettu: 26.02.2025.
- Kontkanen, E. 2015. Pankkitoiminnan käsikirja. 4. painos. Finva. Luettavissa: <https://www.elibrary.com/reader/9789525684391>.
- Kortela, T. 2019. Hidas inflaatio ja alhaiset korot haastavat keskuspankit tarkastelemaan rahapolitiikan strategioitaan. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51694/eurotalous_012019_Kortela.pdf?sequence=1. Luettu: 11.02.2025.
- Koskinen, K. 2016. Pankkien huolena kannattavuus ja toimintamallien kestävyys. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51331/eurotalous216_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 22.02.2025.
- Kuismanen, M & Spolander, M. 2012. Finanssikriisi ja finanssipolitiikka Suomessa. Kansantaloudellinen aikakausikirja. Luettavissa: <https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/KAK12012/kak12012kuismanen.pdf>. Luettu: 11.02.2025.
- Liikanen, E. 2012. Pankkisektorin rakenteiden muuttamisesta kriisin jälkeen. Kansantaloudellinen aikakausikirja. Luettavissa: <https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/KAK42012/kak42012liikanen.pdf>. Luettu: 24.03.2025.

- Lindblad, A. 2022. Luotonanto-olosuhteet heijastavat aikaisessa vaiheessa talouden käännteitä Suomessa. Euro & Talous. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52236/analyysi%20Luotonanto-olosuhteet%20heijastavat%20aikaisessa%20vaiheessa%20talouden.pdf?sequence=1>. Luettu: 20.02.2025.
- Lindholm, T. 2011. Pk-yritykset selvisivät talouskriisistä pelättyä paremmin. Tilastokeskus. Luettavissa: https://stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-02-15_001.html. Luettu: 02.03.2025.
- Mäki-Fränti, P. 2014. Kotitalouksien velkaantuminen ja taloudellinen liikkumavara. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43490/173224.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 03.03.2025.
- Mishkin, F. S. 2022. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. 13. painos. Pearson Education. Luettavissa: <https://bookshelf.vitalsource.com/reader/books/9781292409566/pageid/317>. Luettu: 04.03.2025.
- OmaSp. s.a. Oma tarinamme. Luettavissa: <https://www.omasp.fi/omasp/omasp-pankkina/historia>. Luettu: 15.03.2025.
- OP. 2015. Pohjola Pankki Oyj:n jakautumissuunnitelma rekisteröity kaupparekisteriin. Luettavissa: https://www.op.fi/op-ryhma/medialle/tiedotteet?id=yzOsh_xD3AJ013Hvdboe_CWQy8cMHec-sllc1v0OHdNLz-Q%3D%3D. Luettu: 15.03.2025.
- Pankkiasiat. s.a. Korkokate. Luettavissa: <https://pankkiasiat.fi/korkokate>. Luettu: 22.02.2025.
- Pankkiasiat. s.a. Korkoriski. Luettavissa: <https://pankkiasiat.fi/korkoriski>. Luettu: 07.03.2025.
- Pesola, J., & Putkuri, H. 2011. Pankit ja vakuutuslaitokset. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43869/1_2011_RMraportti.pdf?sequence=1. Luettu: 26.02.2025.
- Pohjola OP. 204. Pohjola Pankki Oyj:n osavuosikatsaus 1.1.-30.9.2014. Luettavissa: <https://www.op.fi/documents/485141/613284/Pohjola+Pankki+Oyjin+osavuosikatsaus+1.1.-30.9.2014/0f647777-ac3d-4eb8-bcf2-5b2069b7caa6>. Luettu: 15.03.2025.
- Pohjola Pankki Oyj. 2009. Toimintakertomus ja tilinpäätös 2009. Luettavissa: <https://www.op.fi/documents/10208/311271/Pohj+Toimkert+ja+tilinp%c3%a4%c3%a4t%c3%b6s+2009/f93cd578-d7ea-4abd-aa5c-53ef04c224b8>. Luettu: 25.04.2025.

- Pösö, M. 2010. Epätavanomaisten rahapoliittisten toimenpiteiden vaikutus euriborkorkoihin. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/50914/172087.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 28.02.2025.
- Putkuri, H. 2009. Rahoitusmarkkinaraportti. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/44021/RMraportti_2009_01.pdf?sequence=1. Luettu: 18.02.2025.
- Putkuri, H. 2019. Runsaasti velkaantuneet vähentävät kulutusta, kun talouskasvu alkaa hidastua. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51720/ET_9.5.2019.pdf?sequence=1. Luettu: 02.03.2025.
- Putkuri, H., & Savolainen, E. 2016. Matala korkotaso koettelee pankkeja. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51330/eurotalous216_3.pdf?sequence=1. Luettu: 20.02.2025.
- Rantala, A. 2008. Keskuspankkien viestintä ja markkinoiden korko-odotukset. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51128/172024.pdf?sequence=1>. Luettu: 14.02.2025.
- Rissanen, A. s.a. Euroopan talouskriisi -tietopaketti. Eduskunta. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/eu/eu-talouskriisi/Sivut/default.aspx>. Luettu: 08.04.2025.
- Roosa. 2024. EKP:n ohjauskorko euroalueen hintatason vakauttajana. Rahalaitos. Luettavissa: <https://www.rahalaitos.fi/neuvoo/ohjauskorko>. Luettu: 11.02.2025.
- Saarenheimo, T., & Välimäki, T. 2009. EKP:n rahapolitiikka finanssikriisissä. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43525/163132.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 11.02.2025.
- Savolainen, E. 2010. Pankit tasaisessa tulokunnossa, mutta huippuvuosien tuloksiin matkaa. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43860/RMraportti_2010_02.pdf?sequence=1. Luettu: 25.03.2025.
- Savolainen, E., & Putkuri, H. 2015. Pankkien oma pääoma paljon vartijana. Tilastokeskus. Luettavissa: <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2015/pankkien-oma-paaoma-paljon-vartijana>. Luettu: 18.02.2025.

Savolainen, E., & Taipalus, K. 2010. Yritysten rahoitusrakenteen kehitys finanssikriisin aikana. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43459/165486.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 02.03.2025.

S-Pankki. 2009. Vuosikertomus 2009. Luettavissa: https://dokumentit.s-pankki.fi/c/document_library/get_file?uuid=6bac8538-ffcf-4bdc-afb5-d2c2db00aec1&groupId=10140. Luettu: 25.04.2025.

Suomen Pankki, s.a. Euriborkorot. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/korot-ja-valuuttakurssit/euriborkorot/>. Luettu: 14.02.2025.

Suomen Pankki. 2010. Rahoitusmarkkinaraportti. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/43787/RMraportti_2010_01.pdf?sequence=1. Luettu: 28.02.2025.

Suomen Pankki. 2010. Vuosikatsaus 2010. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/45736/169980.pdf?sequence=1>. Luettu: 18.02.2025.

Suomen Pankki. 2014. Vuosikatsaus 2014. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/45726/Rahalaitokset_vuosikatsaus_2014.pdf?sequence=1. Luettu: 28.02.2025.

Suomen Pankki. 2015. Asuntolainakannan vuosikasvu Suomessa ja euroalueella. Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/45726/Rahalaitokset_vuosikatsaus_2014.pdf?sequence=1. Luettu: 16.03.2025.

Suomen Pankki. 2019. Velat mitoitettava takaismaksukyvyyn mukaan. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51722/ET_2_2019.pdf?sequence=1. Luettu: 26.02.2025.

Suomen Pankki, s.a. Hintavakaus. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/rahopoliitikka/hintavakaus/>. Luettu: 11.02.2025.

Suomen Pankki, s.a. Makrovakauspolitiikalla edistetään rahoitusjärjestelmän vakautta. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusvakaus/makrovakauspolitiikalla-edistetaan-rahoitusjarjestel-man-vakautta/>. Luettu: 11.03.2025.

Suomen Pankki, s.a. Rahapoliittinen päätöksenteko. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/rahopoliitikka/3.rahapoliittinen-paatöksenteko>. Luettu: 11.02.2025.

Suomen Pankki, s.a. Rahapoliittikan toimeenpano. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/rahopoliitikka/rahopoliittikan-toimeenpano/>. Luettu: 11.02.2025.

Suomen Pankki. s.a. Rahapolitiikka. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/rahapolitiikka/>. Luettu: 11.02.2025.

Tilastokeskus, 2021. Bruttokansantuote (BKT) 1975–2021*. Luettavissa: https://stat.fi/til/vtp/2021/vtp_2021_2022-03-15_tau_001_fi.html. Luettu: 26.02.2025.

Toivanen, M. 2014. Onko euroalueen luotonanto liian heikko tukeakseen talouskasvua? Kansantaloudellinen aikakausikirja. Luettavissa: <https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2014/09/toivanen.pdf>. Luettu: 20.02.2025.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118>. Luettu: 05.04.2025.

Tuominen, A. 2022. Johtajan katsaus. Finanssivalvonta. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/toimintakertomukset/toimintakertomus-2021/johtajan-katsaus/>. Luettu: 11.02.2025.

Valtiovarainministeriö. s.a. Eurokriisi 2010–2018. Luettavissa: <https://vm.fi/kansainvaliset-rahoitus-asiat/eurokriisi>. Luettu: 08.04.2025.

Vauhkonen, J. 2010. Basel III -uudistus parantaa pankkien riskinkantokykyä. Euro & Talous. Suomen Pankki. Luettavissa: <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/51154/172093.pdf>. Luettu: 10.03.2025.

Østrup, F., Oxelheim, L., & Wihlborg, C. 2009. Origins and Resolution of Financial Crises: Lessons from the Current and Northern European Crises. Asian Economic Papers. Luettavissa: <http://direct.mit.edu/asep/article-pdf/8/3/178/1682611/asep.2009.8.3.178.pdf>. Luettu: 14.03.2025.